שבת אבענד אָקטאָבער 19, וועט אין מיניזקס האָל פאָרקומען א קאָנצערט און באָל, אַראַנזשירט פון פעראיין „אידישע יונגענד" צו גונסטען דער נאַציאָנאַל ראַדיקאַלער שולע. זיינגערס פון „וואָקער טהעאַטער" וועלען אנטהייל נעהמען.

דער קענעדער אדלער

THE ISRAELITE — Canadian Jewish Weekly — 216 Dufferin Avenue.

Vol. III. No. 35. Winnipeg, Thursday, October 17th, 1912. — וויניפעג, דאנערשטאג, ו"ח חשון, תרע"ג.

א „סצענע" צווישען צוויי דאקטוירים.

לעצטע וואך, דינסטאג ביי נאכט, איז דר. גריעוויסאן אין בעגלייטונג פון אן אונבעקאנטען מאן, אריינגעקומען צו דר. סילווערמאן אין וואהנונג און מיט גוואלד איהם געצוואונגען אונטערצושרייבען צוויי דאקומענטען, די זעלבע נאכט איז דר. גריעוויסאן ארעסטירט געווארען און באלד ארויסגעלאזט געווארען אונטער $2,000 בייל.

די איינצעלהייטען, ווי דר. סילווערמאן גיט זיי איבער, זיינען ווי פאלגט: דר. סילווערמאן איז געזעסען ביי זיך אין אפיס ווען דר. גריוועסאן איז אריין אין דער בעגלייטונג פון אן אונבעקאנטען מאן. דר. גריוועסאן האט פארשלאסען די טהיר מיט'ן שליסעל וועלכער האט געשטעקט אין איהר און אראפגעלאזען די גארדינעס. ווען דר. סילווערמאן האט געפרעגט די בעדייטונג פון דעם בעל הבית'עווען האט דר. גריוועסאן געכאפט דעם טינטער, וועלכער איז געשטאנען אויפ'ן טיש, און איהם געווארפען דר. סילווערמאן'ען אין געזיכט, ארויסזעצענדיג איהם דער מיט צוויי ציינער. דאן האט דר. גריוועסאן ארויסגעצויגען פון א בעהאלטענעם פלאץ פון זיינע קליידער א שארפען מעסער און האלטענדיג איהם לעבען ברוסט פון דר. סילווערמאן'ען האט ער איהם געהייסען אונטערשרייבען צוויי דאקומענטען. ווען דאס איז שוין פערטיג געווען האט דר. גריוועסאן געפאדערט פון דר. סילווערמאנען געלד אויך צו לאזען דרוקען די צוויי דאקומענטען אין די טעגליכע צייטונגען. דר. סילווערמאן האט ביי זיך קיין געלד ניט געהאט און ער האט עס געזאגט דר. גריוועסאנען. כדי זיך איבערצייגען אין דעם האט דר. גריוועסאן ארומגעטאפט דר. סילווערמאן'ס קעשענעס. ניט געפינענדיג דארט גארניט האט ער בעהאלטען דעם מעסער און איז ארויס פון צימער, ווארענענדיג דר. סילווערמאנען ניט צו פערעפענטליכען גאר ניט פון דאס וואס האט פאסירט

אין איניגע מינוטען ארום האט דר. סילווערמאן מודיע געווען דער פאליציי, וועלכע האט ארעסטירט דעם שולדיגען און נאכהער איהם בעפרייעט אויף בייל.

שטאדט וואַלען אין גיכען

צו די שטאדט-וואהלען איז געבליבען ניט מעהר ווי צוויי מאנאטען. די אלדערמענס וועמענס טערמין ענדיגט זיך זיינען: קראאו, מעקדאנעלד, גרעי, מילטאן, גאאולער, מינרא און פאטער. מען דענקט, אז קראאו וועט אריין אין שטרייט פאר מעיארשיפ און די איבעריגע וועלען ווייטער לויפען פאר די זעלבינע שטעלעס. דאך פון די שטייער צאהלערס אסאסיאיישאנס הערט מען נאך גארניט בעשטימטעס.

דער פערוואלטער פון דעם קיעווער בילדונגס ראיאן האט פעראָרדענט מען זאל אין די בערדיטשעווער שטאדטישע שולען ניט אויפנעהמען קיינע אידישע שילער, ווייל אין אלע שולען זיינען שוין פאראן אידישע שילער לויט די פראצענט נארמע.

וואס וועט שטאדט זאָגן?

דאס בילדינג פון דער ת"ת האלט זיך ביים פערפערטיגען, אבער עס פעהלט נאך א סומע פון 27 טויזענד דאלאר אויף אויפצושטעלען דאס בילדינג אהן א שום מארטגיידזש.

דער פרעזידענט מר. ה. ס. ראבינסאן האט דערום ביים לעצטען מיטינג פארגעלעגט פאלגענדען פלאן: מען זאל אראנזשירען א קאמפיין וועמעס צוועק עס זאל זיין צו זאמלען ביי דער שטאדט 10 טויזענד דאלאר, און דאן וועלען 10 מענשען געבען צו טויזענד דאלאר און די איבעריגע 7 טויזענד דאלאר, דענקט מען, זאל אריינבריינגען דער חנוכת הבית.

דערוויל האבען זיך אנגעבאטען מיט טויזענד דאלאר מר. ב. שראגע (אויסער די פריהעריגע טויזענד). מר. א. מילמוט (אויסער די פריהעריגע 6 טויזענד) און מר. ה. ס. ראבינסאן (אויסער די פריהעריגע 500 דאלאר) מען דענקט אויך אז י. ד. בעלקאווסקי, דייוו ריפשטיין און פ. מיניזק זאלען געבען צו טויזענד דאלאר.

אויב אבער „שטאדט" וועט ניט געבען די 10 טויזענד דאל. דאן וועלען די 10 מענשען אויך ניט געבען זייערע טויזענד דאָלאַרדיגע נדבות.

עס בלייבט אַלזאָ יעצט אָפען די פראַגע: ווי וועט דאָס וויניפעגער אידישע פובליקום זיך אַצינד פערהאַלטען?

האָלד אפּס אין קילדאנען

אין דער צייט וואס די פאליציי און דעטעקטיווס זיינען פערנומען געווען מיט די וואהלען-קרוקס אין מעקדאנעלד, זיינען די געגענדען פון קילדאנען, צו צפון פון שטאדט אונבעשיצט, און ניט ווייניגער פון 12 האלדאפס האט דארט פאסירט פאר פאריגע וואך. אנהויבענדיג פון אן אונבעדייטענדען אנפאל אויף א יונגען מאנן זיינען די האלדאפס אזוי שנעל זיך פערנאנדערגעוואקסען אז די איינוואהנער פון קילדאנען האבען אנגעהויבען דענקען וועגען ארגאניזירען א זעלבסט שוטץ צו פרובירען כאפען די באנדיטען, וועלכע האבען זיך ניט אָבגעשטעלט צו בעליידיגען פרויען אין מיטען דער גאס און צו אַריינרייסען זיך אין פריוואַטע הייזער און אויך בעפאַלען מענער ווען זיי געהען אַהיים פון דער אַרבייט.

דער חזן ישעיהו מייזעל אין וויניפעג.

דער גוט בעקאנטער חזן און קאמפאזיטאר ישעיהו מייזעל קומט קיין וויניפעג און וועט דאווענען אין בית יעקב שוהל שבת מברכים פרשה תולדות, 9טען נאוועמבער.

מר. ישעיהו מייזעל פערזיכערט אז דאס מאל וועט ער מיט זיין דאווענען איבערראשען דאס וויניפעגער פובליקום.

עס איז אויך מעגליך דאס באם די טיקעטס זאלען זיך גוט פערקויפען זאל דאן מר. מייזעל דאווענען דא מיט א גרויסארטיגען כאהר און דאן איז עס גאר קיין ספק ניט אז דאס היגע פובליקום האט נאך אזא דאווענען ניט געהערט.

ווער עס וויל א בעקוועמען סיט, זאל זיך בעצייטענס פערזארגען מיט טיקעטס, ווייל מעהר ווי די בעשטימטע צאהל סיטס וועט מען קיין טיקעטס ניט פערקויפען.

טיקעטס צו בעקומען ביי מר. ש. בודניצקי, 322 סעלקירק עוועניו.

אדוו.

ערשטער אידישער ריעל עסטייט אָפיס אין דער נאָרד ענד.

ווער עס האָט הייזער אָדער לאַטס צו פערקויפען, אָדער ווער עס וויל קויפען; ווער עס וויל בייטען לאַטס פאַר הייזער אָדער פאַרמס, זאַל זיך ווענדען צו

ב. ראָבינסאָן און זאָהן

אין 1-2 292 סעלקירק עוועניו — פהאָן סט. דזשאָן 2445

נעמען אָן הייזער צו פערענטען און רענטען. שבת געשלאָסען, זונטאָג אָפען

רעזידענס 654 מאָונטיין עוועניו — פהאָן סט. דזשאָן 737

קאָנטראַקטאָרס און בילדערס.

אונזער נאמען איז אייך א גאראנטיע פאר רעאלע ביזנעס.

בני ציון אינסטאַליישאָן צערעמאָני פאַר אָפיסערס.

זונטאג דעם 20טען אקטאבער אום 7.30 אבענד וועט אין קווינס האל שטאטפינדען די יעהרליכע אינסטאליישאן צערעמאני פון די ניי ערוועהלטע אפיסערס.

אין דער אינשווערונגס צערעמאני וועלען אנטהייל נעהמען הרב י. י. כהנאוויטש, ש. פרענקעל און רעוו. א. כשדן. נאכהער וועלען די פאלגענדע ניי ערוועהלטע אפיסערס האלטען קורצע רעדעס: א. אסאווסקי, פרעזידענט; ה. ווילדער, 1טער וויים פרעזידענט; ר. סערעברין, 2טער וויים פרעזידענט; מר. ראבינסאן, רעקארדינג סעקרעטאר.

נאך דער אינסטאליישאן צערעמאני וועט זיך אנפאנגען די פרייע דעבאטע צווישען פובליקום און ש. פרענקעל.

די וועלכע ווילען אנטהייל נעהמען אין דער דעבאטע, זאלען אנגעבען צום טשערמאן זייערע נעמען בעפאר דער ערעפנונג פון מיטינג.

אלע חברים און אפיסערס זאלען זיין אין האַל פונקט 7 אוהר.

ד. אטרובין, טשערמאן.

אגודת שלומי אמונה ציון.

עס איז געגרינדעט געווארען א חברה מיט דעם נאמען „אגודת שלומי אמונה ציון" אין דער פאָרמע פון די „מזרחים". אין דער חברה האבען זיך אנגעשלאסען אלע ארטאדאקסישע אידען צווישען זיי הרב י. י. כהנאוויטש. שמחה יוסף לעווין, פרעזידענט; אליהו טשערניאק, וויים פרעזידענט; דוד איזראילעוויטש, טרעזשורער; ל. סעקטער, סעקרעטאר. אין איין אבענד איז געווארען 51 חברים וועלכע האבען מיט פערגעניגען איינגעצאהלט יעדער חבר 1 דאלאר לקופת החברה.

אלזא אפעלירען מיר צו אלע אידען ווער עס וויל זיך אנשליסען אין אונזער חברה אז זונטאג דעם 20טען אקטאבער אום 3 אוהר נ. מ. וועלען מיר האבען א מיטינג ביי ר' ברוך טשערניאק, 288 דאפרין עוועניו. ווער עס וויל זיך אנשליסען אן אונזער חברה זאל ער קומען זונטאג אום 3 אוהר נ. מ. אין דעם אויבענדערמאהנטען פלאץ.

איהר קענט אויך קומען יעדען טאג אין בית יעקב שוהל און זיך איינשרייבען אין דער חברה.

מיר בעטען אלע אונזערע חברים אז קיינער זאל ניט פערפעהלען צו קומען צום מיטינג אין צייט.

גראסערי איבערצוגיבען

א גראסערי סטאר אין א גוטען לאקיישאן ווערט איבערגעגעבען. טראגט איין פראפיט מאנאטליך 150 דאלאר. אורזאכע — מוז פערלאזען דעם קאלטען געגענד איבער געזונדס צושטאנד. זיך ווענדען צו י. צימרינג.

2201 Gellegher Ave. C. P. R. Town.

די רעדאַקציאָן פון „איד" מופט אין 216 דאָפרין עוועניו

הודעה רבה.

מען איז מודיע אלע אידען פון וויניפעג אז הרב ר'

יעקב יוסף גאראדסקי

וועט דרשנ'ען ביום א' 20טען אקטאב. אום 2.30 נ. מ. שארפ אין

בית המדרש הגדול דחברה משניות

מיר בעטען אלע וויניפעגער אידען צו קומען הערען דעם דרוש נפלא און די גרויסע געדאנקען וואס הרב הנ"ל וועט רעדען. אויך זיינען מיר מודיע אז הרב הנ"ל וועט לערנען בכל שבת אום 3 אוהר פאר'ן המון.

ALLOWAY & CHAMPION

EST. 1879

אַלאָוועי און טשעמפיאָן — בענקערס און בראָקערס

מיר פערקויפען שיפסקארטען פון אלדקאנטרי פיר אלע פארטען אויף אלע ליינס. אויב איהר ווילט אז אייערע פריינד זאלען קומען דירעקט און ניט דארפען בייטען די שיפען, קענען מיר פערקויפען טיקעטס פון דער „רוסיש אמעריקאן ליין" וואס געהט פון ליבוי ביז האליפאקס. אויב איהר האט ניט גענוג געלד צו בעצאהלען פאר אייערע טיקעט דאן זעהט זיך מיט אונז. מיר שיקען געלד קיין רוסלאנד און עסטרייך. מיר בייטען אויך אוים געלד און צאהלען די העכסטע פרייז פאר רוסיש געלד. מיר האבען א דזשענעראל באנק ביזנעס. מיר רעדען אידיש

אפען פון 9 ביז 7 טעגליך און פון 9 ביז 9 אום שבת.

AC · 362 & 667 MAIN STREET · AC

די א

פיזי בי דזשולערי סטאָר

מאָקס סטיימאן, פראפ.

וועלכע איז געגרינדעט זייט 1890, און יעצט געמופט אין

658 מיין סטריט.

האט אריינגעקראגען א גרויסען אויסוואהל פון אלערליי זייגערס, ספעשיל יוראפעאישע וואנד זייגערס, דיימאנטענע רינגען, אלעס אין דעם ליין פון דזשולערי קריגט איהר יעצט ביי מיר צו די מעסיגע פרייזען.

אייער געלד בעקומט איהר צוריק ווען איהר זייט אונצופרידען מיט דער ווארע

Busy Bee Jewellery
Max Steiman, Prop.
658 Main Street

פהאָן געררי 3024 און מיין 3417

נ. סגל'ס בעקעריי

איז דאס איינציגע פלאץ, וואו ברויט, בולקע ווערט געבאקען ריין און זויבער. ברויט ווערט אויך דעליווערט צו הויז.

טעלעפאנירט אב סט. דזשאן 1488 אדער קומט אין

510 סעלקירק עוועניו.

ר. קאָהן און פאַמיליע

מאכען בעקאנט צו אלע זייערע פריינד און בעקאנטע דאס זיי האבען ארויסגעמופט פון 689 סעלקירק אין 375 באראוס עוועניו.

דער זעלבער פהאן סט. דזשאן 1308

זעהט אטרובין'ס אדוו. אויף פיידזש 2.

דער „איד" מאַכט דזשאַב פרינטינג

ב. י. גאלדשטיין.

א אינטערוויו מיט א מערדער.

(צטע פארטזעצונג).

„אויסקוקען א וועלט" האט מיר אזוי זיס געקלונגען פונקט ווי עס קלינגט זיס דעם נאַדזיראַטעל פון טורמע, ווען איך בין מבטיח. אז איך בין קראנק און קען פון בעט ניט אראפ. ער צלמ'ט זיך דאן איבער, ווי איינער זאגט: נו, איך דאנק דיר גאטעניו, מיט איינעם בין איך שוין היינט זיכער אז ער וועט ניט אנטלויפען, הלוואי ווערען אלע מיינע ארעסטאַנטען קראנק אז זיי זאָלען ניט קענען אראפ פון די בעטען, וואלט איך געקענט רוהיג כאפען א דרימעל...

און אזוי ארייטראכטענדיג זיך אין „זעהן א וועלט", בין איך אין א וויסטען, פינסטערען און רעגענדיגען זונטאג ביי טאג אריין, צום ערשטען מאל אין מיין לעבען, אין צוג וואס פאהרט אין א גרויסער שטאדט.

ווען איהר זאלט אפילו זיך שווערען אזוי אז מען וואלט געמעגט גלויבען א הונד, וואלט איך דאך מורא געהאט אייך אויסצוזאגען דעם נאמען פון יענער שטאדט. און שולדיג איז חלילה ניט די שטאדט גופא. פערקעהרט, דוקא א שעהנע שטאדט, א ריינע שטאדט מיט גרויסארטיגע מויערן, געבויעט לויט איטאליענישען און רוימישען סטייל. אבער ווייל דארטען האב איך דאס ערשטע מאל, דאס צווייטע מאל, דאס דריטע מאל און דאס צעהנטע, דאס צוואנציגסטע און אז איהר וועט זיך מיט מיר גוט שפארען וועל איך אייך מודה זיין אז דאס הונדערטסטע מאל וואו איך האב דערפיהלט קיצלענדיגע שטעכעלקעס פון די ליעבעס פיילען, דערום וויל איך ניט זאגען דעם נאמען. עס קענען זיך נאך דערוויסען אלע מיינע מיך ליעבענדע וואו איך געפין זיך — נו, נו, קיין טורמע, קיין תליה וואלט איך שוין ניט בעדארפט. זיי וואלטען מיך צוריסען אויף שטיקלעך און וואלטען זיך צוטהיילט מיט מיר ווי שטילע און בעפריינדעטע הינט ווען א היבשע מציאה ווערט זיי צוגעווארפען פון א פלייש קראם.

פון דעם אלזא וועט איהר אויך ביי מיר גאר ניט ארויסקריגען. דעריפאר אבער וועל איך אייך דערצעהלען ווי אזוי האב איך געקענט ארוים א לעבעדינער פון אזוי פיעל ליעבעס און ווי האב איך געקענט זיך דרעהען, לעבען, אטהעמען לופט און דערצו נאך עסען, טרינקען און וואס מעהר וואונדערליך — שלאפען. טא הערט, עס וועט אייך אלס מאנספיל צו נוץ קומען.

און בלויז איין ווארט און איך פערטיג אב אלע פראגען. הערט:

צווישען די הונדערט ליעבעס מיינע, זיינען געווען איבער 90 פראצענט זכרים — — — פשוט'ע יונגע לייט מיט וועמען איך פלעג זעהר גוט פערברענגען און זיך זעהר געליעבט. און אט איז אייך שוין פערשטענדליך ווי איך בין ארוים פון אזוי פיעל ליעבעס א לעבעדינער.

אבער די ראמאנען האבען זיך זעהר שנעל געענדיגט דערמיט וואס מיין ווייב איז געקומען צום שכל אז עלד אהן א מאן האט פונקט אזא טעם ווי א מאן אהן געלד, און אזוי ווי מיט מיין אבפאהרען איז איהר אין א קורצער צייט פערבליבען בלויז א שווער אהן געלד, האט זי דערום בעשלאסען אז אויב שוין יא אהן געלד, זאל זי האבען וועמען אמאל אבצוזידלען, אנשילטען און — זי איז געקומען.

למאי זאל איך אייך לייקענען, איך האב זי אויפגענומען א סך שעהנער ווי מען האט מיך דא אויפגענומען, א סך שעהנער אפילו ווי אויף יענער זייט וועגט נעהמט מען אויף ווייבער מיט וועלכע מען דענקט אבצולעבען די יאהרען אונטער איין דאך און אונטער הונדערט דיענסטען, אדער גלאט „פרעמדליכעס".

איינס אבער האב איך ביי זיך אבגעמאכט, אז מעהר קיין קינדער זאל איך ניט ארייגשליידערען אין דעם ווילדען קאראהאד, אין דעם אונמענשליכען מענשען כאאס, אין דעם טויט לעבעדיגען גיהינום וואס מען רופט וועלט.

דאס האט אפנים געווירקט די קונסט מיט וועלכער איך האב זיך אין דער גרויסער שטאדט אנגעפאקט און וועלכע האט מיר צומישט די געדאנקען. יעדער ראמאן האט אריינגעבראכט אן אנדער שטראהל צו מיר אין מח, יעדער ערצעהלונג אן אנדער בליץ. יעדער סקיצע אן אנדער שיין, יעדער ליעד אן אנדער בליאסק; און אזוי בין איך געוועזן א מענש מיט שטראהלען, בליצען, שיינען, בליאסקען. עס האט נאך געפעהלט א צויבער שטעקעלע און איך וואלט געקענט ווערען א פאַלנער קונצענמאכער.

א סימן האט איהר אז איך בין געווארען „א פאלנער מענש" וואס נאכדעם ווי איך האב זיך בעשווארען ביי אלע שטראהלען, בליצען, בליאסקען א. ד. ג. אז איך זאל מעהר קיין קינדער ניט ברענגען דער זינדיגער וועלט, האב איך דאך אין א צוויי יאהר ארום געגעבען א צעהל איבער וויפיעל פאַר שיכלעך איך דארף איינקויפען אויף יום טוב, האב איך צו מיין שטוינען דערזעהן, אז מיר איז צוגעקומען פיער פים.

וואלט דאס נאך קיין אומגליק זיין, מילא אז גאט העלפט אויף אזוי פיעל פים, וועט ער העלפען אויף נאך פיער. האט אבער פאסירט א זאך וואס מיר טהוט ניט באנג און אייך, אלס רעפארטער, וועט זיין אינטערעסאנט צו צוהערען זיך מיט ביידע אויערען, אום נאכהער ערשט ניט צו פערשטעהן וואס מען רעדט צו אייך.

געהענדיג אזוי צוריק צו וועגס מיט דער שוך קראם וואס אן ארימער קרעמער האט מיר פערפאקעוועט אין א גרויסען שאכטעל וואוהין מען האט געקענט ארייגלעגען די חכמה פון די אלע שרייבערס מיט וועמעס ווערק איך האב זיך אין דער גרויסער שטאדט אנגעפרעסען, בעגעגען איך מיינעם א פריהערדיגען געליעבטען וועלכער איז אזוי אראב פון פנים אז איך האב געמיינט ניט אנדערש ער עסט אין א גרוים שטאדטישען רעסטאראנט.

— וואס ביזטו אזוי אראב פון פנים?

— פרעגט ער מיך מיט א צרה'דיגען שמייכעלע.

ביסטו משוגע — זאג איך — איך בין אראב פון פנים? דו ביסט יא אראב פון פנים, אבער מסתם האסטו שוין ווידער קיין קווארטיר ניט.

— וואס קווארטיר, ווער קווארטיר, שוין זעקס וואכען אז איך האב חתונה גע — — —

הערענדיג ווי א מענש האט זיך אליין געקוילעט, האב איך מיט איהם מעהר ניט געוואלט רעדען און גענומען די שוך קראם און זיך געלאזט ווייטער געהן, אבער ער האט מיך ניט אבגעלאזט און נאך א פערפרעגען מיט מיר א היבשע ווייל. האט ער מיר אלס אנדענק פון אונזער בעגעגניש 6 וואכען נאך זיין חתונה, ארייגערוקט א דין ביכעל און געבעטען ארויסצוזאגען מיין מיינונג וועגען דעם אין דער פרעסע.

זעקס וואכען נאך זיין חתונה, ווייס ער וויפיעל צרות, שלעק, עינוים, לייד, פיין און אנגסט איך האב זינט דאמאלס אויסגעליטען? ווייס ער וויפיעל בערג און טהאלען איך בין שוין זייט דאן, א דאנק דעם אנדענק אויסגעוועזען? האט ער, אדער קען ער האבען א בעגריף וואס ער האט פון מיר געמאכט מיט דיזען קליינעם אנדענק?

(פארטזעצונג פאלגט).

מר. זלמן זאסלאווסקי'ס נייע בוטשער שאפ.

איך האב געעפנט א נייע בוטשער שאפ אין דעם זעלבען פלאץ וואו עס איז פריהער געווען די קאאפעראטיווע בוטשער שאפ, קאר. דאפרין און ראבינסאן סט. דער מאן וואס וועט אטענדען איז מר. גרשן גארין, ניט לאנג פון יוראפ, איז א היפש ארענטליכער און פרומער מאן וואס איז גוט בעקאנט אין דעם ליין און סטריקטלי כשר.

פלייש וועל איך האבען דאס בעסטע אין מארקעט און די פרייזען מעסיגע. יעדער וועט בעהאנדעלט ווערען אויף'ן בעסטען אופן.

זלמן זאסלאווסקי.
רעז. 37 פאוערס

פאר דעם בעסטען דזשאב, שיקט אייערע סוטס און דרעסעס צו קלינען און צו דייען אין

די לאנדאן דאי ווארקס.

מיר נעהמען אייער ארדער און ברענגען איהם צוריק. אלעס וואס איהר בדויכט צו טהאן איז צו טעלעפאנירען סט. דזשאהן 728.

THE LONDON DYE WORKS
841 1/2 Main Street, North.

עס ווערט איבערגעגעבען א גוט איינגעטרייעטע ביזנעס אין א גוטען לאקיישאן.

זיך ווענדען צו מר.

ספייוואק, 577 סעלקירק

אין פעראיין „אידישע יוגענד".

דער פעראיין „אידישע יוגענד" ארראנזשירט אויף נעקסטען שבת דעם 19טען אקטאבער אום 8.30 אבענד א גראנדיעזען קאנצערט און באל אין מיניוקס האל, דאפרין עווניו, וואו עס וועלען אנטהייל נעהמען פאלגענדע טאלענטע:

די גוט בעקאנטע וויאלין שפילערין מיס לינא נאפין.

דער בעוואוסטער פיאנא שפילער מר. סטיוו סטיווענס.

די טאלאנטפאלע זינגערינס מיס איווא קלייטמאן און מיס קרעפס, אקאמפאנירט ביי מיס עליצער.

ב. גאלדשטיין, רעדאקטאר פון „איד" וועט פארלעזען פון שלום עליכם'ס בעסטע הומאריסטישע ערצעהלונגען.

א דעקלאמאציאן פון דער בעליעבטער יהודית אסאווסקי.

עס נעהמען אנטהייל די זינגערינס וואס שפילען יעצט אין וואקער טהעאטער אין דער אפערא „החי מיקאדא".

טענץ ביז 2 אוהר.

צוויי פרייזען ווערט געגעבען פאר די בעסטע טענץ.

דער פראפיט פון דיזען אבענד געהט אויף דער גרינדונג פון א נאציאנאל ראדיקאלע שולע.

דער אבענד איז פערזיכערט צו זיין איינער פון די פראכטפאלסטע אבענדען וואס דאס היגע פובליקום בכלל און די יוגענד בפרט האבען ווען עס איז'ביי געוואהנט. די אראנזשמענטס קאמיטע שפארט ניט קיין מיה אויף צו מאכען דיזען אבענד פאר א מאראלישען ערפאלג.

פיערס פאַר קאמפאַני.

אויף אן אנדער פיידזש וועט איהר געפינען אן אנאנסע פון דער פיערס פאַר קאמפאני. דיזע זיכערע קאמפאני מיט דער ערפאהרונג פון דעם פאַר סיזאן בעטען די קארעספאנדענץ פון אלע פאטראנייזער און זיינען פערטיג צו אונטערהאנדלען וועגען טרייד מיט אלע נייע פריינד. שטעלט ארויף אייער נאמען אויף זייער מיילינג ליסט אויב איהר זייט פעראינטערעסירט אין דעם טרייד פון רויהע פעלץ.

בעוואָרנט זיך און אייערע קינדער.

דער ארבייטער רינג איז דער איינציגער אידישער ארבייטער ארדען, וועלכער זארגט פאר די מאטעריעלע און קולטורעלע אינטערעסען פון זיינע מעמבערס. דער ארבייטער רינג פערמאגט א קאפיטאל פון איבער 300,000 דאלאר, אויך אן אייגענע קאנסאמפטיוו סאניטאריום אין ליבערטי, נ"יארק. צאהלט 400 דאלאר טויטע בענעפיט. 100 דאלאר קאנסאמפשאן בענעפיט און 6 דאל. א וואך קראנקען בענעפיט.

ברענטשעס 480, מעמבערס 45000

פאר אלע איינצעלהייטען זיך ווענדען צו: ל. ארליקאוו, סעקרעטאר, 315 סטעלא

די איינציגע און די ערשטע

אידישע לאַמבער יאַרד

אין וויניפעג

די וואַשאַו לאַמבער קאָ.

יעדער וועד עס וויל סייפען געלד, זאל זיך ווענדען אין אונזער ניט לאנג געעפענטען לאמבער יארד. פערפעהלט ניט די זעלטענע געלעגענהייט צו האבען די בעסטע לאמבער צו די בילינגסטע פרייזען. קומט און איבערציינט אייך.

קאר. היגגינס און קורטעס סט.
פהאן מיין 3317

85) לעסק און טשערניאק, פראפס.

עס איז כדאי

אז איהר זאלט געדענקען 4 זאכען.

1) אז אטרובין בראדערס' סטאר איז אין 390' סעלקירק עווע.,

2) אז זייער טעלעפאן נומער איז סט. דזשאהן 1933,

3) אז אלעס וואס ביי זיי אין סטאר איז פריש, געזונד און צו דער מעסיגסטער פרייז.

4) אז זייער ליין דרייגודס, מענס פארנישינג און שוך ווארג איז אפ טו דייט.

אלערליי לייכטער

טליתים, ספרים א. ד. ג.

איז יעצט צו קריגען צו בילינער פרייז ביי

ברוך טשערניאַק

די קונים אין קאנטרי דארפען זיך צו איילען אצינד מיט זייערע ארדערס.

B. Cherniack, 288 Dufferin av.

נייער ספרים געשעפט.

מר. קאוואלסאן, 560 סעלקירק,

האט ערעפענט א ניי געשעפט פון ספרים, טליתים, מחזורים און אלעס אנדערע פון דעם ליין. אלעס נור וואס געבראכט ניי און פריש. פערקויפט צו מעסיגע פרייזען.

שעהנע פרינטינג ברענגט קונים.

נוטצט און שלעכטע פרינטינג קאסט אייך איין געלד. מיר מאכען שעהנע פרינטינג אויף אלע שפראכען אהן מיסטייקס.

The Modern Printing Co.
M. Glucksberg, Prop.
318 Hargrave St.
Phone Main 3040

בוק-קיפער

אין אידיש אדער אין רוסיש פערלאנגט א שטעלע אויף א גאנצען טאג אדער אויף שטונדען צו יעדער צייט צו די בילנסטע פרייזען.

זיך ווענדען צו

מ. שפעקטאר, 119 אייקינס סט.

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

Fraser, Bender and Co.

צו 5 אקער ניט ווייט פון שטאדט ווערט פערקויפט צו זעהר לייכטע פיימענטס, גוט פאר גארטען, דעירי. אין ניכען געדט דארטען הורך א קאר. זיך ווענדען צו

י. בענדער

447 Main St. Phone Main 9451

: : זעכציג לייט געזוכט : :

זיך באלד אויסלערנען די בארבער טרייד. בלויז 8 וואכען פאדערט זיך אויסצולערנען. טולס פריי און ווידזשעס אין לעהרע צייט. א שטעלע גיזיכערט פון $16 ביז $20 וועכענטליך. מיר האבען הונדערטע לאקיישאנס וואו איהר קענט זיך עפענען א ביזנעס אליין. גרויסע פאדערונג פיר בארבערס. שרייבט פאר אומזיסטע קאטאלאג בעסער קומט אליין. אויב איהר ווילט זיין א גוטער בארבער, מוזט איהר לערנען ביי

The International Barber College
אלעקסאנדער עוו. 1טע מיר וועסט מיין סט.

---

30 פראָצענט אַרונטער.

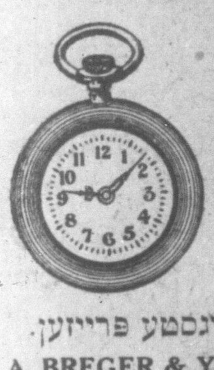

ס'איז מיר פערבליבען פון יום טוב א גרויסער סטאק סילווער פלייטעד לייכטער און וועד עס וועט יעצט קויפען קריגט א באַרגיין מיט 30 פראצענט ארונטער פון פרייז. דיימאנדס צו די בילינגסטע פרייזען.

A. BREGER & YAMROM, 810 Main st.

נייע אדער פיקסען

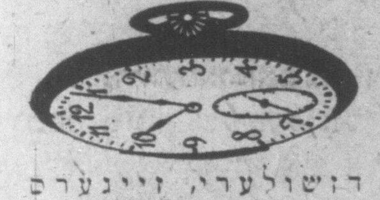

דזשולערי, זייגערס

נ. טשערניאק

876 מיין סטריט.

דריוורי'ס רייזוואוד לאַגער.

די בעסטע אין מארקעט.
געמאכט ביי די בעוואוסטע

Golden Key Brand
Aerated Waters Ale
and Stout
Winnipeg, Manitoba.

צו יעדער צייט, ביי יעדע געלעגענהייט

פערגעסט ניט אייער אלטען בעקאנטען

בען צימערמאן

673 מיין סטריט

וואו איהר קריגט אלערליי שנאפס, כרמל ווין, קאניאק, ווין א. ד. ג.

44) פהאן מיין 2505

טהאָר און אינדיען מאָטאָר סייקעלס.

בייסיקלס פון $35 און מעהר
אויך ריפייר און סאנדרים
פון אלע סארטען

North End
Bicycle Co.
849 MAIN ST. PHONE S. J. 633
Opposite Dufferin Avenue. (1212

דער טעלעפאן נומער פון „איד" איז סט. דזשאהן 2213

שטורם ליעדער.

א. קריזאווסקי.

1.

עס האט מיט דער ערד זיך צו׳בּרוגז׳ט דער הימעל,
עס האט זיך זיין שמייכעל פערוואנדעלט אין צארן...
די זונן האט פאר שרעק זיך אין וואלקען בּעהאלטען,
דער הימעל איז פעך שווארץ פאר כּעס געווארען...

אזוי ווי א ריעזען שווערד הענגט אין דער לופטען
די מורא: „אט באלד אָ פּרעסט אויס דאס געוויטער!״...
און וואו נור א גרעזעל, א בּוימעל, א טייכעל,
און וואו נור א הארץ, איז אין שרעק און אין ציטער...

אט פּאלד וויזט דער הימעל דעם נעגנער זיין ווילען,
צושמעטערט דאס וועלט הארץ דער גרויזאמער שטורם!
א שרעק רוהט אין הערצער פון ווארם בּיז אדלער,
און אלץ, וואס געשאפען אין געטליכען פורעם.

עס טוליען זיך גרעזלעך מיט אוינגלעך שטארע,
ווי קינדער צושראקענע, איינער צום צווייטען;
עס ווילען די זאנגען וואו ערגעץ אנטלויפען
און פאלען אין כוואליעס פאר שרעק אויף די זייטען...

ס׳בּעהאלטען זיך פויגלעך אין זייערע נעסטען,
ס׳פערפלעכטען זיך בּוימלעך און קוסטעס צוזאמען,
פערשפּרייטענדיג צווייגלעך, ווי זיי וואלטען ווען
בּעשיצען פון צארן, די ערד, זייער מאמען...

2.

פערדריקט האט פאר כּעס דער הימעל די אויגען!
עס האבּען זיך כמארעס ווי בּרעמען פערצויגען...
און שווארץ איז דער הימעל, דער וואלד און דאס פעלד...
עס שלענגעלט פון זאמד זיך בּיז הימעל א טורם,
עס אטהעמט דער הימעל אויף דר׳ערד מיט זיין שטורם:
קראך-קראך-קראך! — פערטויבּט האט זיין אטהעם די וועלט!
דאס הארץ פון דער ערד האט געגעבּען א ציטער...
דער וואלד האט פערצווייפעלט א קרעכץ געטהאן בּיטער...
געקלאגט האט מיט טרעהרען דאס בּערגעל און טהאל;
פון׳ם הימעל א פלאם האט די וועלט אנגעצונדען;
נור גלייך מיט׳ן פלאם איז זיין כּעס פערשוואונדען
און ס׳האט זיך דער זיעגער צוזווינט אויף׳ן קול.

3.

עס שמייכעלט דער הימעל אזוי ווי פערשולדיגט,
מילד ליעבּליך צו דר׳ערד צו אראפּ...
ער דריקט צו צום הארץ דעם געקרייזעלטען וועלדעל,
ער קושט זיין געקרייזעלטען קאפּ...
עס שמייכעלט די זונן פון א וואלקען, גירליאנדע
יונג ריין ווי א כּלה פערשעהמט...
עס שמייכעלט די ערד נאך מיט אויגען פערטרעהרטע,
און זיפצט פונ׳ם טייכעל פערקלעמט.
עס נעהמט איהר די זונן מיט די ווארעמע שטראהלען
אזוי ווי א מאמע ארום;
זיווישט איהר די טרעהרען אראב פון די אויגען,
דא שמייכעלט זי צנועה׳דיג פרום...
דערזעהט עס דער הימעל, עס שמייכעלט זיין ליעבּסטע,
דא וויינט ער פאר שמחה און לאכט...
עס מאהלט איהם די זונן א פיעל פארבּיגען בּויגען,
און שענקט׳ס איהם: „האסט שלום געמאכט!״...

י. ראלניק.

* * *

עס טרעפט אמאל אין מיטען נאכט,
עס שפּאלט א בּליץ דעם חושך שטום;
דער הימעל, דוכט זיך אויס, ער לאכט,
א שטערן ציהט א גאלדענעם שנור;
דאך באלד בּלייבּט ניט פון דעם קיין שפּור
און פינסטערניש בּלויז רוהט ארום.

אויך אויף מיין לעבּענס שווארצען פאהן
האט ווען ניט ווען א שטראהל געטהאן,
ס׳האט ווען ניט ווען אן אויג געגלאנצט,
א קלאהר געלעכטער אומגעטאנצט.
און איינמאל אין א ווייכע בּעט
א ווייכע האנד מיין האר געגלעט.
פּאסירט האט דאך דאס ווען ניט ווען,
מיין גאנצער זיין איז וויסט געווען.

א. גראדזענסקי.

איבּיג אַ שאטענדעל.

נעהט זיך א מענשעלע אום אויף דער ערד,
קריכט איהם א שאטענדעל נאכ׳עט פערקלעהרט;
בּלאנדזשעט א פויגעלע ערגעץ אין רוים,
גליצט זיך א שאטענדעל לייכט ווי א טרוים;
וויעגט זיך א בּוימעלע וואו אין א וואלד,
טהוט איהם אויך נאכ׳עט א שאטענדעל באלד.
איבּיג א שאטענדעל לוערנד שטעהט
הינטען — פון וויגעלע בּיז צו דעם טויט.

Professional Column

דר. א. בּערקאָוויטש.
נעהמט אויף קראנקע בּיי זיך צו הויז פון 1 בּיז 3 אוהר נאכמיטאג און פון 6 בּיז 8 אוהר אב.
Dr. A. BERCOVICH
360 Selkirk Ave. Phone St. John 1652

Dr. G. KALICHMAN
אידישער דאקטאר, דיפלאמירט אין רוסלאנד דייטשלאנד און קענעדא. ספּעציאליסט אין הויט און געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און קינדער קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 9 בּיז 11, פון 1 בּיז 4 און פון 6 בּיז 9. (52-24
453 Selkirk Ave. Phone St. John 1772

Dr. A. H. SILVERMAN
אידישער דאקטאר, שטודירט און דיפלאמירט אין אויסלאנד, די סטייטס און קענעדא. אפיס שטונדען: פון 9 בּיז 10, 1 בּיז 3 און פון 6 בּיז 8
האט געמופט אין 395 סעלקירק.
פהאן סט. דזשאהן 1716

Dr. R. L. HURST
פיזישאן און סוירדזשאן. בּעפאלמעכטיגט פון „ראיאל קאלעדזש אף פיזישאנס״, לאנדאן. ספּעציאליסט פאר הארץ, נערווען און פרויען קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 10 בּיז 12, פון 2 בּיז 5 און פון 7 בּיז 8. פהאן מיין 814
305 קענעדי בּילדינג, פּארטיידזש עוו.

דאקטאר בּערמאַן
ספּעציאַליסט אויף אויגען, אויערען, נאָז, האַלדז און גלעזער פּיטען.
אפיס 222 סאמערסעט בּלאק
אפיס שטונדען: פון 10 בּיז 12 און פון 1 בּיז 4 אוהר טעגליך, אבענד בּיי אפּאינטמענטס.
פהאן מיין 7230 (247

Dr. ADAM CLARKE
211 סאמערסעט בּלאק, 294 פּארטיידזש
אפיס פהאן מיין 4644. רעז. פט. רודזש 185
אפיס שטונדען: פון 2 בּיז 5, פון 7.30 בּיז 8.30
מענער שוואכקייטען און קינדער קראנקהייטען געהיילט. 82

רייסט ניט די ציינער.
אויב איהר האט טראבּעל מיט ציין, קומט אריין צו די ערשטע אידישע ציין דאקטוירים אין דער נארד ענד
International Dental Parlors
עקספּערט דענטיסטען און סוירזשענס.
אונזער בּעהאנדלונג איז אויף דעם ארענטליכסטען אופן, אונזערע פּרייזען מעסיגע. מיר זיינען געסט אין דער נארד ענד און וועלען אונזערע פּאציענטען בּעטראכטען אלס פריינד.
547 סעלקירק עוועניו
פהאן סט. דזשאן 2447

Dr. T. G. Moxnes
דענטיסט
אהן שמערצען מעטהאדע.
אפיס שטונדען:
פון 9 בּיז 12, פון 1 בּיז 6 און פון 7 בּיז 8.30.
620 מיין סט. קאר. לאגאן עוו. 1-2 82

דוד א. מאַנהייט כעמיקער און אפּטייקער
האט איהר זיך שוין איבּערצייגט אז די גוטע רעפּוטאציאן פון דער **לימא דראג קאמפּאני** איז א ריכטיגע? בּעסטע מעדיצין, בּילינגסטע פּרייזען.
803 Main Street
נעוועזענע ראדזשערס.

פינקעלשטיין און לעווינסאן
לאיערס און בּאריסטערס.
105 בּאן אקארד בּלאק.
טעלעפאנס: מיין 1544 און מיין 1545

R. A. W. Magnussen, M. A.
רעכטספערטהיידיגער, אדוואקאט א. ז. וו.
925 מיין סטריט, וויניפּעג.
אפען פון 1 בּיז 2 און פון 5 בּיז 6 אוהר נ. מ. אדער אויף בּעשטעלונגען צו יעדער צייט.

PHILIP NEY
נאָטאַריוס
געזעצליכע פּאפּירען פערפערטיגט, איבּערזעצונגען אין און פון פערשידענע שפּראכען. נאטוראליזיישאן פּייפּערס, מערידזש לייסענס
222 פּאָרטיידזש עוו. פהאָן מיין 1288

דאַרפט איהר לייהען געלד?
פיר וואס פיר א צוועק ניט איז ווענדעט זיך צו
בּ. שעפּס
דעם עלטסטען אידישען פייער אינשורענס און פינאנשיעל אגענט אין וויניפּעג.
401 סעלקירק עוו. פהאָן סט. דזש. 1490
Office: Bank of Toronto.
Phone Garry 706.
5220)

ALFRED JACKSON
ליסאן נארדענס. און אינסייד סאבדיוויזשיאן.
פאר איינצעלהייטען פרעגען אין
522 מיין סט. סוויט 3, פהאן גערי 3076

היעל עסטייט, פארם לאנד
קויפען, פערקויפען און בּייטען.
מיינע קאסטימער ווערען בּעהאנדעלט אויף דעם ארענטליכסטען אופן. (5216
H. Leviten 619 McIntyre Block.

גוטע פּראָפיטען
קען מען מאכען, פערקויפענדיג ריעל עסטייט. מיר וועלען צאהלען גוטען קאמישאן צו גוטע אידישע אגענטען.
נאכפרעגען בּיי 41
וו. עקעל, 592 סעלקירק

Flanders and Macvicar
בּאריסטערס, סאָליסטארס, נאָטאריוס א.ז.וו.
אָפיס 872 מיין סטריט
פהאָן סט. דזשאן 761
אינטערפּרייטער ח. זאַלצמאַן, בּ. ס. א.

Monteith, Fletcher & David
בּאַריסטערס און סאָליסיטאָרס
403 נאָרטהערן קראָאון בּענק, קאָרנער פּאָרטיידזש און פאָרט. פהאָן מיין 669

Miss A. GOLDSMITH
333 Burrows Avenue
גיט לעסאנס אין פּיאנא שפּיעלען
מעסיגע פּרייזען. (25-24

D. Abramovich
ארכיטעקט
505 מעקינטייער בּלאק, פהאן מיין 1978
ד. אבּראמאוויטש

בּוק-קיפּער
וויל האבּען שטונדען ארבּייט. האט א דיפּלאם פון רוסלאנד און פון די סטייטס. זיך ווענדען
124) The Israelite, 796 Main St. Box 3

קאַהן און מירעראָוויטש
קאנטראקטארס און בּילדערס.
מיר נעהמען זיך אונטער צו מאכען אייך א הויז, אדער מיר קענען אייך געבּען א גרייטע הויז מיט קליינע קעש און לייכטע פּיימענטס.
683 **אלפרעד** פהאן סט. דזש. 1926

ניט געבּאפט!
איהר דארפט קויפען איין מאל פּארני-טשור, איז דאס בּעסטע זיך צו זעהען פריהער מיט (5218
M. WARHAFT
851 Main Street Phone St. John 1988

ענגעל און אָווענס
פּראקטישע עלעקטרישאנס
האבּען געמופט אין 823 מיין סט.
אלע ארבּייט אין דער ליין צו מעסיגע פּרייזען

The McKinley Transfer Co.
קאר. קינג און רופּערט סט.
אפיס פהאן גערי 2560 און גערי 2508
פּיאנא מואווינג ספּעשיל, מעבּיל און בּאגאזש טראנספערס. (33-24

The Empress Laundry Co.
ווילט איהר זיין פאלקאם צופרידענגעשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שיקען גלייך נאך אייער בּאנדעל. ערשטע קלאס מאשינערי.
74-76 אייקינס סט. פהאן סט. דזש. 300

פּאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

בּעסטע פּלאָמבּינג, היטינג און עלעקטריק
ווערט געמאכט נור בּיי
ל. האַלפּעני
883 מיין סטריט
אפיס פהאן סט. דזשאהן 1830
רעזידענס פהאן סט. דזשאן 2217
רעפּיירינג פּינקטליך אטענדעט.

פערגעסט ניט אַז
גאלד איז שטענדיג געלד אין קעשענע. א מענש דארף האבּען א גאלדענעם זייגער, דייטאנד רינגס, גאלדענע ציי-גערלעך געסעט מיט דיימאנדס, בּ-אס-לעטען, סילווער וועיר, חתונה פּרעזענ-טען א. ד. ג. אלעס צו די בּילינסטע פּרייזען. דאס געלד אומגעקערט אויב ניט צופריעדען.
י. טשופּאַק ½820 מיין סט.

פאר שאו קאַרדס
וואס בּרענגען איין בּיזנעס, ווענדעט זיך צו א
סלאון
האנד פּיינטינג קארדס — ספּעציעל.
2, קאנטינענטאל בּלאק, 796 מיין סט.
פהאן סט. דזשאהן 186
שטענדיג פּערטיג פאר שנעלע ארבּייט.

The Royal Candy Kitchen.
622 מיין סטריט פהאָן גערי 71
דריי טהירען פון די סטארלאנד
בּיי אונז איז ערשטע קלאס קענדיס, פרישע היימישע קענדיס יעדען טאג. (52-23

איהר ווילט פּאָהרען ווי אַ פּריץ?
דאן קויפט אייערע האַרנעס בּיי
דזש. בּעקער, 73 דערבּי סטריט.
נעהמט אָן אַלערהאַנד רעפּעירינג.

סטאפּט א ווײַלע.
צו די בּילינסטע פּרייזען קענט איהר קריגען אייערע שיך. אין 905 **מיין סט.** אויך ווערען געפּיקסט שיך גוט און צו מעסיגער פּרייז. **מ. גלאדסטאן.**

שיך אלטע און נייע שיך צו בּיליגע פּרייזען קענט איהר בּעקומען בּיי מר.
לעאָן טרענזבּאָוו אין 883 מיין סט.

טרוקענע האָלץ און **קוילען**
קענט איהר קויפען בּיליג בּיי (254
דזש. ה. מארגענשטערן.
542 סטעלא עוו. פהאן סט. דזש. 523

א נייער בּעזים קעהרט שעהן
און א נייער וואוד יארד גיט בּעסערע און טרוקענע האלץ.
מר. ל. וועסיל
האט ערעפענט א נייעם
וואוד און קוילען יאַרד
אין קארנער מיין סט. און פלארא עווע.
פהאן סט. דזשאהן 933

דעם בּעסטען און בּיליגסטען גלעזער געפינט איהר אין 236 **לאגאן**
א גוטער פּריים מייקער צו פּיקטשורס.
פהאן גערי 133.
בּרענטש 710 מאניטאבּא עווענוי. 42

ל. סגל
סיין פּיינטער
825 מיין סטריט
סיינס אין פערשידענע שפּראַכען, פּיינטינג און דעקאָריישאָנס

וואָס דאַרפט איהר?
וואהלפּייפּער, פּיינט, הארדווארע, אדער אירגענד וועלכען ארטיקעל פאר בּילדינגס, פּיינטינג און דעקא-רייטינג — אלעס קריגט איהר בּיי
א. פּיינגוד
590 Selkirk ave. Phone St. John 1951

פּלאָמבּינג, היטינג, עלעקטריק
אויך א גרויסארטיגער סטאק פון פערשידענע פּיקטשורס.
איידער איהר נעהט עטוואס טהאן אין דיעזער ליין, זעהט זיך מיט
M. KOFFMAN
395 Selkirk Ave. Phone St. John 1353
רעפּיירינג אטענדעט צו יעדער צייט. (23

THE ISRAELITE DER YID.
The First and Only Jewish Weekly in the Entire Dominion of Canada.
THE ISRAELITE PUBLISHING COMPANY
B. I. GOLDSTEIN, Editor. F. SIMKIN, Manager.
796 Main Street Phone St. John 2213 Winnipeg, Man.
Subscription 1 Year $1.00 Thursday, Oct. 17, 1912.

צום טהעאַטער סיזאָן אין די „קווינס".

ווען מיר פלעגען אמאל קומען מיט פאדערונגען צום מענעדזשמענט פון קווינס טהעאטער, איז עס געווען דערפאר ווייל מיר האבען געוואוסט אז דאס מענעדזשמענט האט ניט אין אויג בלויז די פינאנציעלע זייט פון דעם טהעאטער דען זיי אליין, די מענעדזשערס, האבען דאך געארבייט שלא על מנת לקבל פרס; זיי האבען מיט זייער ארבייט געדענקט אויפצוטהאן אויך עפעס א גוטע זאך פאר דעם פאלק און העלפען, אין דער זעלבער צייט, אויך ערהויבען דעם מצב פון דער אידישער ביהנע אין וויניפעג.

נעהמען מיר צום ביישפיעל דאס לעצטע מענעדזשמענט וואס איז בעשטאנען פון טרילער און שעפס, ביידע פערנומענע ביזנעס לייט, ביידע האבען ניט נעקראגען קיין בעצאהלטס, ביידע שטעהען נאהענט צו דער ביהנע — צו זיי האט מען געקענט קומען מיט א טענה: היות איהר האט ניט אין זינען בלויז די קאסע, מוזט איהר דערום זעהן אז די פיעסען וואס ווערען אויפגעפיהרט זאלען טראגען א מעהר אדער ווייניגער ליטעראַרישען כאראקטער, אז די פיעסא זאל זיין ריין, אנשטענדיג און ניט קיין שונד ווי מען איז זיך געוועהנליך נוהג ווען מען וויל פערנארען דעם עולם אין טהעאטער אריין. ווען מען האט אין זינען ניט די קונסט, נור די קאסע.

אנדערש אבער איז עס יעצט:

דאס קווינס טהעאטער איז אריבער אין פריוואטע הענט; די מענשען וואס שטעהען נאהענט צום טהעאטער, האבען יעצט אין זינען צו מאכען פראפיטען און בלויז פראפיטען. דאס טהעאטער איז געווארען א קראם און דאס מענעדזשמענט — קרעמער. היינט ווי קענט איהר אריינקומען צו א קרעמער מיט טענות אז ער זאל האלטען אין זיין קראם דוקא אזא סחורה ווי אייך אדער זוי אנדערע געפעלט? דער קרעמער מעג האבען זיין אייגענעם ווילען, ער מעג האלטען אזא סחורה ווי איהם — ניט ווי אייך — געפעלט.

און ניט נור דא, נור אויך אין מאנטרעאל און אפילו אין נויארק שטעהט דאס טהעאטער אצינד אויף אזא מצב. אין נויארק למשל, וואו עס איז שוין פאראן א גרעסערע פאדערונג פאר ליטעראַרישע זאכען, האט זיך לעצטענס געגרינדעט א מין טהאסט פון די גרעסטע „סטאַרס" און דיזער טראסט, ווי עס איז צו זעהן פונ'ם ערשטען ארויספאהר, האט ווייט ניט אין זינען די ביהנע, ביי זיי איז מעהר דער עיקר די קאסע, זיי מעסטען ניט דעם ווילען פון פאלק, נור זיי צעהלען זייערע מטבעות וואס ער בעצאהלט פאר זיין טיקעט. אין קורצען: איבעראל און אימער וועט דאס טהעאטער זיין א קראם, דאס מענעדזשמענט קרעמער, כל זמן מען וועט אין זינען האבען די קאסע און בלויז די קאסע.

און, ווי געזאגט, מיר האבען אפשר טאקע קיין רעכט ניט אריינצומישען זיך אין יענעמס ב י ז נ ע ס, כל זמן עס איז בלויז ביזנעס.

דאך אבער ווייס מען אז דער אקטיאר זעלבסט איז ווייט ניט צופריעדען אויפצוטרעטען אין שונד שטיקער. יעדער ארטיסט פיהלט זיך זעהר שלעכט ווען ער דארף דורכפיהרען די ראלע פון א פאיאץ, פון א פערזעהעניש, וואס ניט ער האט אזעלכען בעגעגענט און ניט ער קען אזעלכע נאכאהמען; איהם איז מעהר ניחא צו פערדיענען ווייניגער, אבי צו שפיעלען אין רעאליסטישע פיעסען וואו די טיפען זיינען לעבעדיגע, די „פראזא" א מענשליכע און די בעוועגונגען אזעלכע וואס ער און דאס פובליקום זעהט זיי וועגס.

און דערום, ווען אפילו דאס טהעאטער פאלט אריין צו פריוואטע מענשען, ביזנעס לייט, אין די הענט אריין, איז אבי נור עס איז פאראן א מעגליכקייט צו אנפילען דאס הויז מיט א ליטעראַרישער דראמא, וועט עס דער ארטיסט טהאן מיט פערגעניגען.

בארים טהאמאשעווסקי למשל, ווייס מען אין נויארק, שפיעלט אימער שונד, פונדעסטוועגען ווען ער קריגט אמאל א געלעגענהייט צו אויסמארשירען אזוי אז אי דער וואלף זאל זאט זיין, אי דאס שעפסעלע גאנץ, ד. ה. אי די קאסע פול, אי א גוטע דראמא, דאן טהוט ער עס מיט דער גרעסטער צופריעדענהייט. דאס זעלבע טהוען און וואלטען געטהאן אלע אקטיארען, אלע ארטיסטען, אבי נור זיי זיינען נאך אין גאנצען ניט געזונקען, אבי נור זיי זיינען ניט קיין קאמעדיאנשטשיקעס, ניט קיין פורים שפיעלער.

עס פערשטעהט זיך אז דא אין וויניפעג, וואו מעהר ווי איין אידיש טהעאטער איז ניטא, וואו עס איז ניט שייך קיין קאנקורענץ, וואלט מען אפשר אימער געקענט געבען בעסערע זאכען און דערמיט ערציהען א פובליקום וואס זאל ליעבען און זאל פאטראניזען אזעלכע פיעסען. אלענפאלס אבער וואלט מען אהן שום ספק געווען געקענט געבען די ערשטע פאר וואכען ליטעראַרישע זאכען: דער עולם איז געווען דורשטיג נאך טהעאטער און וואלט געקומען צו וואס פאר א דראמא ניט איז.

איז אבער די צרה וואס די היגע קאמפאני האט זיך געכאפט באלד צו אזעלכע שמאטעס ווי „געלד, ליעבע און שאנדע", „חינקע פינקע" און עהנליכע אזעלכע שונד שטיקער. דער עולם — ניט ביווואהנענדיג אזא צייט קיין טהעאטער פארשטעלונג — האבען אנגעפילט דאס טהעאטער. די קאמפאני מיינט אז געקומען איז דער עולם ווייל עס געפעלט איהם די שמאטע, און וועט געוועהנליך קומען אויך ווייטער.

און אט דערויף ווילען מיר דער קאמפאני אויפמערקזאם מאכען: אויב זיי זיינען ווירקליך כאטש עטוואס בעגאבט מיט טאלאנט און אויב זיי איז ווירקליך ליעבערשט צו שפיעלען רעאליסטישע ראלען איידער פאיאצישע, דאן וואלטען זיי געווען בעדארפט די ערשטע צייט ניט פערוואנדלען דאס קווינס טהעאטער אין א וואדעוויל הויז, פון וועלכען עס וועלען ווייכען די אינטעליגענטערע טהעאטער בעזוכער; זיי וואלטען דאן זיך געווען איבערצייגט אז אויך בעסערע פיעסען קענען ציהען א „קראוד" און א דאנק דעם וואלטען זיי געווען צונעצויגען פיעלע פאטראנייזער וואס שטעהען יעצט און וועלען אויך ווייטער שטעהן פון ווייטען און ניט בעזוכען דאס טהעאטער כל זמן מען וועט אויפפיהרען אזעלכע קוניץ שטיק; אזעלכע פורים שפיעל און אזעלכע דעמאראליזירענדע קאמעדיעס ווי א „הינקע פינקע", „געלד, ליעבע און שאנדע" א. ד. ג.

צווישען דער קאמפאני געפינען זיך מסתם טאלענטע וואס וואלטען אפשר געקענט דורכפיהרען אויך א בעסערע דראמא, היינט צו וואס ווערען א פאיאץ, א קאמענדיאנשטשיק, דאן ווען זיי וואלטען געקענט צייגען זייער טאלאנט אין א ריכטיגען לעבענס בילד און — דער עיקר — די קאסע זאל אויך ניט ליידען?!

מיר ווידערהאלען: מען קען, אמת טאקע, קיין דעה ניט זאגען דעם קרעמער וואס פאר א וואַרע ער זאל האלטען אין קראם. מען קען איהם אבער פערוועהרען צו פערקויפען פוילע, שעדליכע סחורה. א טהעאטער איז ווידער ניט און וועט ניט זיין קיינמאל קיין קראם, ווען אפילו עס זאל ליעגען אין הענט פון די פערברענטעסטע דאלאר מענשען. אבער ווען מיר זאלען אפילו קוקען יעצט אויף קווינס טהעאטער ווי אויף א קראם, איז אויך פון דיזען שטאנדפונקט האט זיך ג ע ל ו י נ ט צו געבען די ערשטע צייט ניט אזעלכע שונד שבשונד שטיקער מיט וועלכע די נייע קאמפאני האדעוועט דעם עולם.

ש. פרענקעל.

די קללות וועלכע זיינען ברכות.

ווען א מענש זאל וועלען אריינקוקען אין זיין אייגענע לעבענס געשיכטע, עראינערען זיך אן אלע וויכטיגסטע פאסירונגען פון זיין לעבען, וואלט ער אויסגעפונען דאס אין זיין לעבען האט מיט איהם אמאל עטוואס פאסירט וועלכעס ער האט דאן בעטראכט אלס דאס גרעסטע אומגליק און יעצט, מיט פיעלע, פיעלע יאהרען שפעטער קען ער ערשט איינזעהן אז ער האט זיך שטארק טועה געווען, אז יענע אומגליקליכע פאסירונג איז נאר געווען זיין גרעסטער גליק; ווען ניט יענע פאסירונג וואלט ער יעצט ניט געווען אזוי רייך אדער אזוי געבילדעט א. ד. ג.

און ווי מיט'ן פרט, אזוי איז עס מיט'ן כלל. מיט א גאנץ פאלק קען אויך זעהר אפט און נאך פיעל אפטער אזעלכעס פאסירען.

בעזאנדער איז רייך מיט אזעלכע ערשיינונגען די היסטארי פון אונזער איינען פאלק וועלכעס האט נעהאט אזוי פיעל דורכצומאכען אין זיין לעבען.

אויף אט אזא פאסירונג אין דעם לעבען פון אונזער פאלק וויל איך מיך יעצט אבשטעלען און צוזאמען מיט די לעזער בעטראכטען עס.

ווען מיר האבען מיט איבער אכטצעהן הונדערט יאהר צוריק פערלאזען אונזער לאנד, אום פערשפרייט צו ווערען אין די גלות לענדער, האט מען אונז מיטגעגעבען אלס צדה לדרך צוויי אונגעהייער מורא'דיגע קללות. איינע פאר אונז זעלבסט אין די ווערטער פון דעם נביא: „ובגוים ההם לא תרגיע", ד. ה. ביי יענע פעלקער וואו דער בייזער שיקזאל וועט דיך פערטראגען, זאלסטו קיין רוה ניט האבען.

און די צווייטע פאר אונזער לאנד אין די ווערטער: „והארץ תשאה שממה" ד.ה. דיין לאנד זאל פערבלייבען וויסט.

ווי איך איז גוט בעקאנט זינען אט די ביידע שרעקליכע קללות פאלשטענדיג מקוים געווארען. שרעקליך איז געווען אונזער לאגע צווישען די פעלקער. אין דעם פערלויף פון די אכטצעהן הונדערט יאהר איז נאך קיין איין איינציגער טאג ניט פאראיבער וואס אונזער בלוט האט זיך ניט געגאסען אויף וועלכען ניט איז פלאץ פון דעם ערד קוגעל, אומעטום וואו מיר האבען נור אנגעקלאפט מיט אונזער וואנדער שטעקען, זיינען מיר געווען פערהאסט, פערפאלגט און געפלאגט.

און דעם זעלבען שיקזאל האט אויך געטהיילט אונזער לאנד אין דעם פארלויף פון דער גאנצער צייט. זינט מיר האבען עס פערלאזט האט עס געליטען, אויף איין מאמענט האט עס ניט אויסגעטהאן איהרע טרויער קליידער, פילע רייכע התנים האבען זיך צו איהר געשדכנ'ט און זאגאר היים געקעמפפט, ממש זיך געבאדען אין בלוט, האבען גענוואלט איהר בערייכען און בעפוצען און דאך איז זי געבליבען די וויסטע, טרויעריגע אלמנה בת ציון.

יאָ, צוויי שרעקליכע קללות אזוי פאלשטענדיג דורכגעמאכט און שרעקליך געליטען.

אבער יעצט מיט צוויי טויזענד יאהר שפעטער, ווען מיר ווילען זיך טיעפער אריינטראכטען אין דעם ענין, קענען מיר איינזעהן אז אין עצם איז עס גאר קיין קללות געווען. אין געגענטהייל. גרויסע פון אונגעהייערן ווערטה ברכות

וואס אנבעלאנגט די ערשטע קללה קענען מיר זעהר לייכט ערקלעהרען מיט א קורצען און זעהר לאגישען זאץ פונ'ם תלמוד: „דאילו היתה להם מרגוע לא היו שבים", ד.ה. דען ווען זיי וואלטען געהאט רוה צווישען די פעלקער, וואלטען זיי קיינמאל זיך ניט צוריקגעקעהרט.

און עס איז זעהר וואהר: ווען די רוימער, נאכדעם ווי זיי האבען אונז בעזיעגט, פערוויסטעט אונזער לאנד, אוועקגעריסען פון אונזער באדען און געבראכט געפאנגען צו זיך, ווען אט דיזע רוימער וואלטען אונז בעהאנדעלט מענשליך, ניט פערגאסען מעהר אונזער בלוט, ניט געטראמפעלט מיט די פיס אונזער מענשליכע ווערדע און אונזערע הייליגסטע געפיהלען, וואלטען אונז געלאזט לעבען פריעדליך צווישען זיי און ניט אנטהאן אונז קיין געברענטע ליידען, דאן וואלטען מיר, אין פערלויף פון דער צייט צווישען זיי, זיך פאלשטענדיג אסימילירט. אויב ניט דער ערשטער דור, וועלכער האט אזוי העלדיש געקעמפפט אויף די פעסטונגען פון ירושלים און אין וועמעס הארץ און געדאנק עס האט געלעבט די פריהעריגע הערליכקייט און גלאנץ פון דער אידישער מדינה, איז אבער דער צווייטער, ווער רעדט דער דריטער דור, וועלכער האט זיך אויפגעהאדעוועט און ערצויגען אין דער רוימישער לופט און אונטער דעם איינפלוס פון דער רוימישער קולטור, וואלטען זיי געווען פאלשטענדיגע רוימער.

אבער א דאנק דעם וואס די רוימער האבען בעהאנדעלט דעם רעשטיל אידען מיט אזוי פיעל ברוטאליטעט און אונמענשליכע אכזריות, א דאנק דעם וואס זיי האבען געטרונקען אונזער בלוט ווי די שרעקליכסטע וואמפירען, האט זיך געשטארקט דער נאציאנאלער שטאלץ ביים אידישען פאלק און האט איהם געצייגט אויף וויפיעל העכער ער שטעהט פון דעם ווילדען רוימער, אט פונקט מיט דער זעלבער הויך וואס א מענש שטעהט העכער פון דער חיה. און דיזעס האט איהם צוריקגעהאלטען פון צוברידערען זיך מיט די שטארקע רוימער און צונויפשמעלצען זיך מיט זיי.

דאס זעלבע איז אויך געווען מיט די אלע איבעריגע פעלקער צווישען וועלכע מיר האבען געוואהנט: וואס מעהר אינקוויזיציאנען, אויטאדעפען, הריגות און שחיטות זיי האבען פאר אונז געמאכט, אלץ מעהר איז דער איד געווען שטאלץ אויף זיין קולטור, מאראל און זיטליכקייטען, אלץ מעהר האט זיך פערשטארקט זיין זעלבסט רעספעקט און זיין נאציאנאלער שטאלץ און האט איהם ניט דערלאזט צו פערברידערען זיך מיט די בעסטיאלע מערדער און רויבער, והיה כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ.

אט אזוי האבען מיר געזעהן דאס די גאנצע צייט וואס דער בארבאריזמוס האט געפושעוועט אין אייראפא איז דאס יודענטהום געווען פעלזען שטארק און כמעט ווי אונבעריהרט.

אמת, אין יעדער צייט און יעדער ארט האבען מיר געהאט פעררעטהער, וועלכע האבען פערלאזט דעם לאגער פון די שוואכע און זיך אריבערגעפעקלט אין דעם לאגער פון די שטארקע און דאס זיינען געווען אויסנאהמען. דאס זיינען געווען די שוועכלינגע וועלכע האבען ניט געקענט אויסהאלטען די יסורים און פייניגונגען און דאס פאלק האט זיי איגנארירט, פערהאסט און פערשפאטעט און עס האט קיין ווירקונג געקענט האבען אויף דעם היסטארישען גאנג און ענטוויקלונג פון דאס פאלק און עס האט ניט געקענט אונטערברעכען זיין עקזיסטענץ.

(שלום פאלגט).

נ. בערנארדי.

מאָמענטען.

פרץ בעקלאגט זיך: „די טויב שטומע נאכט זויגט מיר דעם לעצטען טראפען ווילען אויס... פייכט און קאלט הויכט זי אויף מיר און א פייכטע קעלט צו געהט זיך אין אלע מיינע גליעדער: איך פריהר...

איך פריהר ביז'ן מארך אין די ביינער, ביז'ן לעצטען טראפען בלוט אין הארצען...

נעהם, אלטע פערפרוירענע נשמה, א פייער טאפ, נעהם און געה פון הויז צו הויז, פון טהיר צו טהיר און בעט א פונק פייער... א פונק פייער זיך צו דערוואַרימען"...

* * *

און איך האב נאכגעפאלגט.

א צופלאצטען ערד'ענעם טאפ האב איך געקראגען, א טאפ אין וועלכען א קבורה שמש האט צווייערליך און איינציגע פרוטות געזאמעלט און מיט זיי „צדק לפניו יהלך" און „צדקה תציל ממות" געקלינגען. מיט א פערזשאווערטען דראַהט האב איך איהם בעצוינגען און האב זיך מיט איהם אין די טהירען געלאזט.

„שענקט א פונק פייער, גוטע מענשען! שענקט אביסעל ווארימקייט?"

און די מענשען האבען אויף מיר זייערע אויגען אויסגעגלייזט. זיי האבען מיך פון די שפיץ פינגער ביז צום קאפ געמאסטען און איך זיי — פון קאפ ביז צום הימעל...

— מענש — פרעגען זיי — און מיט וואס האסטו זיך ביז איצט געווארימט?

* * *

און איך האב זיי דעם אמת דערצעהלט:

א גרויסער פלאם האט אין מיין הארצען געטליעט, א פלאם וואס האט געווארימט מיין הארץ, געזאטען מיינע בלוטען און געגליהט מיין נשמה. און ווען ביי אלעמען האט דער מורא'דיגער ווינטער זיך אריינגעריסען און האט אונטער זיינע ווייסע תכריכים פליגעל ארונטערגענומען וועלט און מענשען בין איך דאן אויפ'ן מארק ארוים און ווי אלע קרעמער און גלייך מיט אלע פעדלער האב איך ווארימקייט אויף סענטען, אויף גראשענס און נאך קלענערע מטבעות אויסגעביטען. א לויט נאך א לויט, אן אונץ נאך אן אונץ און אצינד שטעה איך פאר אייך אין מיטען זומער אנגעפעלצט אין אכטצעהן פעלצען און פוטערס, איין שיידעל אויף אויף דאס אנדערע, פונקט ווי איהר האט ליעב. קיין ברעקעל נאקעטקייט, חלילה! פערדעקט און פערפעלצעוועט. און וואס מעהר א פעלץ און וואס מעהר א שיידעל, אלץ קעלטער איז מיר, אלץ מעהר דערפרוירען בין איך!...

שענקט, גוטע מענשען, אביסעל וואַרימקייט, שענקט א פונק פייער און דער קליינער פונק וועט ביי מיר אין א פלאקער פערוואנדעלט ווערען און ווידער וועל איך אום ווינטער צו אייך קומען און ווידער וועל איך אייך מיט היץ און פייער בעזארגען.

. . .

דערויף האבען זיי מיר מיט א שאקעל מיט'ן קאפ, מיט א קרעכץ און א זיפץ געענטפערט:

— וואו, נאַרישער מענש, האסטו געזעהן אז אום זומער זאל מען טהיילען ארים האלץ? ווארט אויפ'ן ווינטער!

ביי אונז איז אלץ לויט'ן סדר,
זומער, ווינטער, אלע צייטען.
בלויז אום שבת טהיילט מען פייער
צו די אלע וואס נור בעטען.

זומער אבער, ליעבער פריינד,
איז בעל רחמנות נור די זונן.
דו בלויז בעט אין שטראהל ביי איהר
ן'דיר ווערט ווארים שוין דערפון.

. . .

און איך האב זיך געבעטען: די היץ האט שוין זייט לאנג אויסגעטריקענט מיין מארך, די זונן האט שוין זייט לאנג אויסגעזויגען מיין בלוט. א שטיעף מו-

טער איז די זונן פאר די וואס פערקריפען זייער הארץ פלאקער פאר פעדלער און קרעמער מטבעות. ווי אן אכזריות־דיגע שטיף מאמע זייגען די גליהענדע שטראהלען צו העם וואס פערצעהרט זיין אייגענע זונן אויפ'ן קווינט, אויפ'ן לויט און אויפ'ן אונץ.

ניט צום הימעל קען איך מיינע אויגען אויפהויבען, נור צו אייך וועמען איך האב ווי גאלדענע שפיזלען איינציגע שטראהלען פון מיין זונן אויסגעפלאכטען און פאר א נישטיגער מטבע, א פערדאמטע פרוטה אוועקגעגעבען; אייך, וועמען די זודיגע טראפענס בלוט האב איך פאר לומפיגע גראשענס אבגעגעבען; אייך, וועלכע האבען זיך געבען מיין פייער געווארימט און פולע הויפענס ליעבליכע ווארימקייט אוועקגעטראגען.

און איך האב זיי געזאגט:

פערדאמט קאלט איז מיר, א ביטערע קעלט קלאמערט ארום מיינע ביינער. א מורא'דיגער, איינגעגעסענער פראסט צוקט מיינע גליעדער און איהר שטעהט אזוי גלייכגילטיג און מיט א ציניש שמייכעלע קוקט איהר צו ווי איך ווארף זיך אין קאנוואולסיען, ווי עס שליידערט מיך פון קעלט און ווי מיינע ציינער קלינגען א טויטען מארש.

איהר שטעהט און שמייכעלט זיך רוהיג. אייך איז ווארים. איהר האט ווי פעהיגע סוחרים זיך געאיילט נאך מציאות; איך האב אייך פאר א פרוטה אבגעגעבען אלעס וואס געלויכטען, געשטראהלט און געווארעמט האט מיך און יעצט קוקט איהר אויף מיינע געלאטעטע פעלצען מיט א שמייכעל און הייסט מיר אויף ווינטער ווארטען. אָ, איהר שלעכטע קונים וואס איהר זייט. אָ, איהר כיטרע קונדען וואס איהר זייט!

. . .

און אוועק בין איך דאן פון זיי מיט דעם זעלבען צופלאצטען און מיט פערזשאווערטען דראהט ארומגעבונדענעם טאפ אין וועלכען א קבורה שמש האט צווייערליך און טענטען געקליבען, אום מיט זיי פאר מתים צו קלינגען.

איך בין אוועק און בחדרי חדרים האב איך זיך בעהאלטען. און א פעלץ אויף א פעלץ האב איך אויף זיך געצויגען און א שיידעל אויף א שיידעל האב איך אויף זיך געשלעפט.

מיינע ליפען האב איך דאן מיט אכטצעהן שלעסער פערשלאסען און א קראמפף האט זיך אויף זיי אריבערגעצויגען. און האב איך זיי אמאל יא געעפענט, האבען זיי פעך און שוועבעל געשאטען, האבען זיי קללות וחרמות ארויסגעגעבען.

שטיל בין איך אין א ווינקעל געזעסען און געביסען ביז'ן בלוט מיינע ליפען און מיט א וועהטאג צוגעקוקט ווי עס ווערען וואס אמאל ענגער מיינע ד' אמות און ווי פערצויגען עס ווערט די תפיסה, וואוהין איך האב זיך מיט דעם קאלטען קבורה טאפ פערדוקט און פערשלאסען.

ביז עס איז פלוצים א נס געשעהן. א צופאל האט מיך צו דיין טהיר צוגעבראכט, איך האב דיין טהיר אויפגעבראכען און נוי א וויכער, ווי א בייזאכטיגע נבואה האט מיין קול צו דיר אבגעקלונגען:

„שענק א פונק פייער פאר א פערקעלטערטער נשמה; שענק אביסעל ווארימקייט פאר א פייערדיגען מענשען וואס האלט ביים אויסגעהן פון קעלט, א פייערדיגען מענשען וואס גוסס'ט פאר פראסט"...

ווי א קינד האסטו דאן זיך איבערגעשראקען. דיין פנים איז פלוצים זילבער בלאס געווארען און דיין הארץ האט מורא'דיג געקלאפט.

די לופט האט דאן געשמעקט מיט גסיסה; די נאטור האט זיך מיט'ן הערפסט געראנגעלט. דו האסט מיין צופלאצטען פייער טאפ בעקוקט, דיין אויער האט אויפמערקזאם מיין בקשה אויפגעכאפט און פערנעהמען. פערנעהמען און ניט אבגעזאגט...

א גרויסער מאמענט וועט יענע מינוט ביי דיר פערבלייבען. א מינוט ווען דו האסט דאס ערשטע מאל, פאר א גאנץ לאנגע צייט, אבגעבונדען די שווערע קייט פון דיינע פערלאנגען און געפיהלען: א מינוט ווען דו האסט געזאלט זיין די ערשטע צו ענטפערען אויף מיין בעטלען.

געדענקסטו ווי געפלאטערט האט דיין נשמה? געדענקסטו ווי אבגעשטעלט האט זיך דיין דופק און ווי צוגעקלעפט איז דיר די צונג צום גומען געבליבען?

. . .

א מידע נאכט האט דאן דורך די שפארונעס פון די פארהאנגען אריינגעקוקט... א שטערן נאך א שטערן האט זיך אויסגעלאשען און א טרעהר נאך א טרעהר האט זיך אויף דיינע, דאן זילבער בלייכע, באקען געקייקעלט.

. . .

יאָ, א גרויסער מאמענט איז עס געוועזן.

איך האב דאן דיין האנד אנגעכאפט. קושען האב איך זי געוואלט, קושען, פייערדיג, ליידענשאפטליך, אבער באלד האב איך זי אבגעשטויסען.

א גאנצער ים הקרח, א גאנצע וועלט מיט קעלט האב איך דערפיהלט אין דיין האנד. איך האב געשפירט ווי אבגעשטארבען עס זיינען ביי דיר געווארען דיינע גליעדער און ווי געטויטעט עס איז דיין פולס און ווי דער פונק וועלכען דו דערלאנגט מיר איז אין א שטיק אייז פערוואנדעלט געווארען.

א גרויסער מאמענט! אבער קליינע מענשען קענען קיין גרויסע זאכען ניט בעשאפען...

איך האב דיר אין די אויגען געקוקט. איך האב פונקען פייער געוואלט געפינען, אבער סערוזען האב איך ווי צוויי האלעוועשקעס טליען און צאנקען פון דעם שרעק פון דעם שטארקען ווינד וואס האט אויף זיי א פאך געטהאן.

דיין אויף קראנק צוגליהטען קאפ האסטו שווער אויף די אקסלען געהאלטען און א ים מיט מחשבות האבען דארטען געראשט, געשוממט און אריבערגעזעצט איינע די אנדערע.

איך האב מיט מיין רודער אויפגעבראזט א שטילען, א רוהיגען ים און ער קאכט, קאכט, זידט און שוימט און קען זיך ניט בערוהיגען.

. . .

איך האב געזוכט די אונרוה און זי ביי דיר ניט געפונען אין יענעם רוישיגען מאמענט: איך האב פייער געוואלט און ניט געקראגען.

און אויך דו האסט ניט וואס געזוכט געפונען: דו האסט אימער די רוה פערלאנגט און איך האב דעם ברעג צוגראבען און ווילדע כוואליעס האבען זיך צולאזט אום צו פערפלייצען דיך.

איינע אליין שטעהסטו יעצט א צוואקעלטע, א צוטרייסעלטע אין מיטען פון א מורא'דיג טיעפען ים; איינע אליין וועסטו מוזען צו א ברעג צושווימען און איינע אליין וועסטו זיך אין מיטען ים מוזען צום רודערען די שיף געוועהנען.

יאָ, איינע אליין.

איך האב עס גוט געפיהלט. דיין יעדער זעץ פון דיין הארץ האט עס מיר דערצעהלט, דיין יעדער קלאפ פון דיין ברוסט האט עס מיר אין אויער איינגערוימט.

. . .

ווען איך האב דיך ארומגענומען, האב איך דערפיהלט ווי איך האב ארומגענומען די עלענד אליין. איך האב דערפיהלט אין מיינע ארמס ניט קיין לעבעדיגען בעוועגליכען מענשען, נור א מאסע, אן אבגעריסען שטיק פון א טראגעדיע.

ווי א פערשטויסענער און פערוואגעלטער איינזאמער וואנדערער האסטו זיך אין מיינע ארמס אריינגעווארפען און ווי אזעלכען האב איך דיך אויף מיינע קניהעס דערפיהלט.

און ווען איך האב דיך א לייכטען שטויס געטהאן און אבגעריסען פון זיך, ביזטו קענען מיר ווי א לעבעדיגע מצבה געבליבען שטעהן און דיינע שטילע אויגען האבען מיר אזוי פיעל צער, אזוי פיעל פיין דערצעהלט אז א קאלטער שוידער האט מיך ווי מיט א נאסען לייוונט ארומגענומען און געפרעסט מיך און געקעלטערט מיך נאכמעהר... און פערשטאנען האב איך אז דו האסט זיך פאר דיין אייגענעם ווילען דערשראקען...

. . .

פאמעליך, טריט ביי טריט בין איך יענע נאכט געגאנגען איבער די אויסגעמוטשעטע שטומע גאסען און מיט ציטערענדיגע הענט האב איך דעם פייער טאפ געטראגען א לעדיגען, א קאלטען. מיין שפאן האט דאן טויב אבגעהילכט אין דער מידער נאכט.

אלעס ארום איז געלעגען און געשלאפען אונטער דעם שווארצען פליגעל פון דער שטאק פינסטערער נאכט און די בוימעלעך האבען קראנק זיך געבויגען צו מיר.

איך האב קיינעם ניט בעאונרוהיגט... שטיל און ווי נאך א שווערער גייסטיגער ארבייט האב איך איבער די געברוקירטע שטיינערנע וועגען געשפאצירט און אין אלע זייטען געווארפען מיין בית הקברות טאפ.

געהענדיג האב איך געדענקט פון יענעם קאלטען גרויסען מאמענט ווען איך האב אונרוה געזוכט און געפונען האב איך עלענדע שטילקייט. ווען געזוכט האב איך ליפען ברויזענדע, קאכענדע און פייערדיגע און געפונען האב איך קאלטע, אויף אייז געפרוירענע און ציטערענדיגע; ווען געזוכט האב איך א היים פייערדיגען מאמענט וואס זאל מיין מיעד, אייז קאלטע נשמה צוואוארימען און געפונען האב איך פוילע, עלענדע רוהיגקייט.

איך האב געדענקט דעם מאמענט ווען דו האסט זיך פאר זיך זעלבסט דערשראקען.

. . .

שטיל און פאמעליך האב איך געשפרייזט איבער די טראטוארען. גלאנץ שווארצע פענסטער האבען מיך מיט זייערע גרויסע טויטע אויגען דורכגעלעכערט און דורכגעשטאמען.

און איך בין מיט מיין טאפ אן איבעגעפרוירענער אהיים געקומען.

. . .

א צייט איז פאראיבער און נאך יעצט געדענק איך גוט יענעם „גרויסען מאמענט". און וועל איך דען וועגנס פערגעסען?

ניט איך קען און ניט איך זאל פערגעסען דעם „גרויסען מאמענט" ווען דו האסט זיך פאר דיין ווילען דערשראקען!

אנטאן טשעכאוו.

דער בייטעל.

(פון זיינע פריהעסטע ערצעהלונגען ניט אריינגענאנגען אין דער זאמלונג פון זיינע ווערק).

דריי וואנדערענדע אקטיארען, סמירנאוו, פאפאוו, און באלאלייקין, האבען אין א שעהנעם פריהמארגען שפאנענדיג איבער די אייזענבאהן רעלסען געפונען א בייטעל. עפענדיג איהם האבען זיי צו זייער גרויסער צופריעדענהייט דערזעהן צוואנציג פעקלעך פאפיר געלד, א צעטעל פון א לאטערי און אן אבאנעמענטס־קארד אויף דעם זשורנאל „דער וועקער".

צוערשט האבען זיי זיך אוועקגעשטעלט און ארויסגעלאזט א הילכיגען הורראה! נאכהער האבען זיי זיך אוועקגעזעצט אויף א בערגעל ערד און זיך געטהיילט מיט זייער פרייד.

— וויפיעל זשע וועט אנקומען אויף יעדער מארדע? — האט סמירנאוו א זאג געטהאן, צעהלענדיג דאס געלד. — אה, דו גרויסער לאמפענשיסער! צו פינף טויזענד פיער הונדערט פינף און פערציג רובעל! טייבעלך, מ'קען דאך שטארבען פון אזוי פיעל געלד, די נכפה בעקומען! פלאצען ווי א פאס!

— איך בין ניט פאר זיך אזוי צופריעדען, האט זיך אנגערופען באלאלאיקין, ווי פאר דער פאמיליע. זיי וועלען שוין יעצט אזוי ניט הונגערן, ניט ארומגעהן בארוועס... צום אלעם ערשטען ברידערלעך וועל איך זיך אריינכאפען קיין מאסקווע, און גלייך צו א שניידער, און איהם זאגען בזה הלשון: נעה ברודערקע, זשאלעווע ניט נענוג אהן הויזען געגאנגען, גענוג, גענוג...

— יעצט וואלטען מיר נאר געדארפט פון גרויס שמחה עפעס אריינלאזען אונטער'ן קאלנער, איך מיין די ליפען בענעצען. — האט בעמערקט דער טראגיקער פאפאוו — אויך אפעסען וואלט געווען ניט שלעכט... שוין דריי טעג אין מויל ניט געהאט... הא?

— יא. וואלט געוועזן ניט שלעכט, — האט סמירנאוו א זאג געטהאן — געלד איז דא, און עסען איז ניטא וואס... ווייסטו וואס, מיין קעצעל פאפאוו... דו ביזט דאך איינגער פון אונז... נעהם ארויס פון בייטעל א רובעל און גיה קריעג עפעס. אט זעסט דארט אויפ'ן בערגעל א דארף, קויף א פלעשעל שנאפס, א פונט קאלבאס, צוויי ברויט, א הערינג, פערשטעהסט?

פאפאוו האט גענומען א רובעל און זיך אוועקגעלאזט אין דארף אריין.

— האסטו געזעהן א גליק, — האט ער געטראכט צו זיך אויפ'ן וועג — ניט געוועזן קיין קאפיקע ביים פופיק, און פלוצים אן עושר געווארען. אט וועל איך אוועקלאזען זיך אין מיין שטעדטעל, צונויפנעהמען א טרופע, אויסבויען א טהעאטער פאר זיך... אבוואהל אז מען וויל וויסען קען מען היינטיגע צייטען פאר פינף טויזענד רובעל זאגאר קיין לייטישע שטאל ניט אויפשטעלען. אט ווען איך זאל דעם גאנצען בייטעל געוועזן געפינען... דאמאלט וואלט איך שוין אוועקגעשטעלט א טהעאטער... איין מאל א טהעאטער... צווישען אונז רעדענדיג זיינען סמירנאוו און באלאלאיקין — חזרים, זיי וועלען דאס געלד אויסגעבען אויף נארישקייטען... איך אבער וואלט אי דעם פאטערלאנד געבראכט נוצען, אי אליין געווארען אונשטערבליך... אט וואס איך וועל טהון... איך וועל נעהמען און אריינלעגען אין שנאפס גיפט: זאלען זיי פגר'ן!... זיי וועלען איינגעהמען א מפלה, איך וועל אויסבויען א טהעאטער, איין מאל א טהעאטער!...

אין דער צייט, ווען ער איז זיך אזוי געגאנגען און געטראכט, זיינען זיינע חברים סמירנאוו און באלאלאיקין געזעסען און געפיהרט אזא געשפרעך:

— אונזער פריינד פאפאוו איז א טהייערער מענש, — האט סמירנאוו געזאגט — און איך האב איהם ליעב, נור... ווייסט וואס? דאס געלד וועט פון איהם מאכען א תל... ער וועט דאס ענטוועדער פערשיכורן אדער אזוי פערשאלאטאנעווען... ער איז נאך אזוי יונג... נאך צו פריה פאר איהם צו האבען אזוי פיעל געלד...

— יא, — האט באלאלאיקין צוגעשטימט... — וואס דארף טאקע אזא אינגעל געלד? אנדערש איז איך מיט דיר... מיר זיינען שוין בעוויבטע... בעלי בתים... פאר אונז איז יעדער איבריגער רובעל אן אוצר.

ער איז א ווײלע אנשוויגען געבליבען.

— ווייסטו וואס, ברודערל, — האט ער זיך אנגערופען ווייטער — וואס וועלען מיר דא מאכען מחזקות, פוילע שטיק, לאמיר איהם דערצעהלען די מעשה — און שוין... מיר וועלען זאגען, אז ער איז אונטער א צוג ארונטער... עס נעהמט?

— איך בין צופריעדען... אפען גערעדט, פערדיענט אזא בחור ניט בעסער. א פאדליעץ... אן אינטריגאנט — א שווין, טפו... נור עס זאל ניט אויסקומען שוין צו מערדעריש, וועלען מיר אהיים קומענדיג פערעפענטליכען וועגען זיין כלומרשט טרויעריגער ענדע אין די צייטונגען...

געזאגט — געטהאן... ווען פאפאוו האט פון דארף צוריקגעקעהרט, האבען איהם זיינע חברים געה'רג'עט, און אום צו פערדעקען אלע סמנים פון מארד, האבען זיי אוועקגעלעגט זיין קערפער אויף די רעלסען... צוטהיילענדיג זיך מיט דעם געלד, האבען זיך די מערדער גענומען צום עסען, גלויבענדיג אז זייער טהאט וועט בלייבען אונבעשטראפט. נור, איהר ווייסט דאך קינדערלאך, אז די גערעכטיגקייט מוז זיעגען, און דער פערברעכען מוז בעשטראפט ווערען.

דער גיפט וואס פאפאוו האט אריינגעלעגט אין שנאפס, איז געוועזן זעהר א שטארקער. סמירנאוו און באלאלאיקין האבען נאך קיין איין גלעזעל ניט אויסגעטרונקען, און זייער קערפערס זיינען שוין געלעגען טויטע, און די וואראנעס האבען דערענדיגט זייער עסען...

דער מוסר השכל איז: אז איהר געהט אין דרייען, זוכט ניט קיין מציאות.

די מאראל און דער מענשליכער „איך".

(געדאנקען פון פריעדריך ניטשע)

עס זיינען דא טעג, ווען אין מיר ערוועקט זיך א געפיהל שווארצער פון דער שווארצעסטער מעלאנכאליע — פעראכטונג צום מענשען. צו וועלכע מענשען? פאר מיר איז דאס גאנץ קלאהר. איך פעראכטע דעם מאדערנעם מענשען. איך פיהל שלעכט שוין פון זיין אטהעם. דאס געגענווארטיגע און דאס פערגאנגענע אויף דער וועלט, מיינע פריינד, זיינען אונערטרעגליך פאר מיר און איך וואלט ניט געקענט לעבען, ווען איך זאל ניט פאראויסזעהן די צוקונפט.

וואס איז דאס לעבען, וואס איז דער מענש?

דאס לעבען פון דעם מאדערנעם מענשען איז אן אנהאלטענדער, לאנגזאמער זעלבסטמארד, ענטוויקעלט אין א סיסטעם. דער הערשער פון דעם לעבען איז דער מענש סוחר, א בעשעפעניש מיט א רעליגיאן פון מאטעריעלען וואהלהאבען.

דער מענש איז א שמוציגער טייך און מען מוז זיין א ים, אום אין זיך דיזען פלוס אריינצונעהמען און בלייבען ריין.

דער מענשליכער גייסט איז ארימקייט און שמוץ. דיזער גייסט פערגיפטעט אלעס.

איך גיה צווישען מענשען און וואונדער זיך: זיי זיינען קליינליך און ווערען אלץ מעהר און מעהר קליינליך. און שולדיג אין דעם זיינען זייערע לעהרען פון גליק און מאראל.

טוגענד איז ביי זיי אלעס וואס מאכט מעסיג און געצוימט. אזוי האבען זיי געמאכט פון דעם וואלף א הונד; דעם מענשען האבען זיי ענטוויקעלט אין דער בעסטער הויזליכער בהמה.

זיי זיינען ווי א זייגער. זיי מאכען אהן אן אויפהער זייער טיק־טאַק און ווילען זייער טיק־טאַק זאל מען רופען טוגענד. זיי זיצען אין בלאטע און שרייען פון דארט: זיין טוגענדהאפט, מאראליש הייסט זיצען אין בלאטע. מיר בייסען קיינעם ניט און מיידען אויס די יעניגע וואס ווילען בייסען און אימער האלטען מיר זיך אן דער מיינונג וועלכע מען האט אונז אנגעהאנגען.

יאָ, איהר ווערט אלץ קלענער, איהר קליינינקע מענשעלעך! איהר וועט אומקומען פון דער גרויסער צאהל קליינינקע מצוה'לעך אייערע און קליינינקע עבירה'לעך...

דער „מוז" פון מאראל איז ביי זיי ניט זייער פערזענליכער ווילען, נור דאס אונפערזענליכע געזעץ: „יעדער ווי אלע, יעדער פאר אלע".

יעדער הויכער, אונאבהענגיגער גייסט, יעדעס שטרעבען צו אונאבהענגיגקייט איז פאר זיי א געפאהר. איך לייקען ניט אז פיעלעס וואס זיי רופען אונמאראליש, דארף מען ווירקליך ניט טהאן; איך לייקען ניט אז מען דארף טהאן פיעלעס וואס זיי רופען מאראליש. אבער אלעס מוז זיין געבויעט אויף אן אנדער באדען. זאל אייער „איך" זיך אבשפיגלען אין יעדער טהאט. זאל אייער טוגענד, אייער מאראל זיין זייער אינהאלט און ניט עטוואס זייטיגעס, ניט אן איינפאכעס קלייד.

מיין לעהרע פערדיגט: לעב אזוי אז דו זאלסט נאך אמאל וועלען לעבען — דאס איז דיין אויפגאבע און דו דארפסט זי לעזען. וועמען דאס שטרעבען ניט העכערעס גליק — זאל שטרעבען; פאר וועמען רוה איז דאס העכסטע פערגנע־

(שלוס אויף זייטע 7.)

KODAK SAFETY FILM

הומאר וויץ סאטירע

שבת אויבם.

טהעאַטער נאָטיצען.

פון א נארד ענדער.

ס'איז ערשט סך הכל אַ פאר וואכען אז ס'האט זיך אנגעפאנגען דער טהעאטער סיזאן אין די „קווינס" און שוין פעהלט גאלדשמיד'ס פיקטשור אויף די פאסטערס.

ניט בעשערט אפנים גאלדשמיד'ען צו „שמידען גאלד" אין וויניפעג.

* * *

אין א שמועס מיט גאלדשמיד'ען ווארום ער האט זיך ארויסגעצויגען פון די „קווינס" האט ער זיך אויסגעדריקט, אז די אקטיארען דארטען קענען ניט שפיעלען. רעדענדיג אבער מיט די אקטיארען, ווארום זיי האבען ארויסגעלאזט גאלדשמיד'ען, האבען זיי געענטפערט, אז זיי ווילען איהם ניט האבען, ווייל ער קען גיט שפיעלען.

מיר ווילען זיך האלטען נייטראל צו ביידע צדדים און ווילען ביידע צדדים גלויבען.

* * *

פארינע וואך האט די „קווינס" געמאכט אן אנפראגע ביי די אידען פון וויניפעג, אויב זיי האבען שווינגערס, מעלדענדיג דערביי אז זיי האבען איינע צו פערקויפען אין „קווינס".

וואס דענקען זיי, די יאלדען, אז דער וויניפעגער עולם איז שוין אזא גולם, וואס וועט זיך יאגען נאך אזעלכע מציאות? קארג האט יעדער איד אויסצושטעהן פון זיין אייגענער שווינגער?

* * *

ווי ס'ווייזט אויס, האלט שוין אין די קווינס נאר שמאל און זיי האבען גענומען פעדלען מיט אזעלכע אלטווארג ווי „שווינגערס".

מיר וואלטען זיי גערעטהען בעסער אנצושטעלען א האלב צענדלינג יונגע כאריסטקעס און זיי וועלען פיעל בעסער מאכען ווי מיט אלטע „שווינגערס".

* * *

אויב די אקטיארען זיינען אויף אזוי פיעל אפפערוויליג, וואס גלייך נאך דער „שווינגער" ברענגען זיי דעם „קרבן", וואלטען מיר געוואונשען אז זיי זאלען נאך אבשפיעלען די בעוואוסטע פיעסא „יום הקבורה" און ——— און א סוף, אן עק!

* * *

נאָטיצען פון דער וואָך.

די פאטשעריי, אדער בעסער געזאגט די פעטש וואס דר. סילווערמאן האט אריינגעקראגען פון דר. גריעוואסאן האט אנגעמאכט א גוואלדיגע סענסיישאן אין דער נארד ענד.

ביי אונז וואלט עס געווען מעהר סענסיישאן, ווען דאס טהוט ניט קיין דאקטאר, נור א פאציענט... אבער אלע זיינען מיט דער מיינונג אז אריינצורייסען זיך אין א פרעמדער וואהנונג און צווינגען אונטערצושרייבען דאקומענטען און פערלאנגען נאך געלד אויף אבצודריקען זיי, מוז מען ענדיגען קאלעדוש.

* * *

ווען דר. סילווערמאן האט שוין געהאט אויסגעשלאגענע צוויי צייהנער מיט א צושפאלטענע ליפ און בלוט האט זיך געגאסען פון נאז, איז ער נאך אלץ געשטאנען און געווארט...

אט דאס איז אייך אונזער אינטעליגענץ: דעם אידישען „הבא להרגך השכם להרגו" שטעהט איהם ניט אן צו מקיים זיין און „יאשקע פאנדריקס" „שטעל אן די צווייטע באק, ווען דו האסט שוין געכאפט א פאטש אין דער ערשטער" האט ער אויסגעפילט מיט אלע פיטשיוקעלעך.

* * *

אויב אלעס וואס איז נור אידיש, איז ביי אונזערע אינטעליגענטען טריף, טא זאלען זיי כאפען אזא פארציע ווי דר. סילווערמאן.

אויב די דאקטוירים וועלען אנגעהן מיט דער פראקטישער ארבייט פון מארדע קלאפעריי אויך אויף ווייטער. פערהאפען מיר אז זיי וועלען אין ניכען אלע ווערען פרייז פייטער.

* * *

יאָ, שיעור פערגעסען. דער מאן וואס האט בעגלייט דר. גריעוואסאן שטודירט געוויס דאקטאר און דאס האט ער געהאט די ערשטע פראקטיקע.

* * *

אין די פאליטישע קרייזען געהט אן יעצט א גאנצע ——— (אויב דער רעדאקטאר וואלט מיר ערלויבט, וואלט איך געזאגט: חזיר'יי). די קאנסערוואטיווען זאגען אויף די ליבעראלען אז זיי גנב'ענען וואוטס און די ליבעראלען זאגען אז די קאנסערוואטיווען גנב'ענען וואוטס און קיין איינער לייקענט ניט וואס דער צווייטער זאגט.

אלרייט! יעצט ווייסען מיר אז ביידע פארטייען זיינען מיט'ן „לא תגנוב" ניט שוה בשוה.

* * *

אין נויארק האט א יונגע פרוי פון 19 יאהר געבוירען א דריילינג — דריי באיטשיקעס.

אט דאס הייסט שפארזאמקייט! פאר איין מאל אנשטאט צו באדערען זיך דריי מאל.

* * *

א יונגערמאן האט זיך ענטזאגט אבצונעהמען זיין פרוי פון עלים איילאנד. ווייל זי האט מיטגעבראכט מיט זיך א בייבי וואס זי האט געבוירען א פאר יאהר נאך זיין אברייזען אין אמעריקא. ענדליך אבער ווען די פרוי האט פאר איהם געוויינט און געבעטען, האט ער איהר מוחל געווען.

אפנים אז ער האט זיך בעדאכט אז ער דארף נאך זיין דאנקבאר וואס מען האט איהם פערשפארט א טרחה.

* * *

אין א שטעדטיל אין די סטייטס האט א 12 יעהריגער באי דערשאסען זיין מוטער דערפאר וואס זי האט איהם אבגעשמיסען.

נאך גאר א יונגינקער יענקי און ווייזט שוין ארויס אזוינע פעהיגקייטען...

* * *

אין סט. לואיז האט א מיידעל פערלארען איהר שטעלע אלס טיטשערין אין א סקוהל, ווייל זי איז א אידישע.

אפי מיר האבען געמיינט אז אין אמעריקא האבען די אידען אלע רעכטע.

* * *

אין פילאדעלפיא איז א פרוי געשלאפען 5 נעכט נעבען דעם טויטען קערפער פון איהר מאן און קיינעם ניט געמעלדעט ווענען זיין טויט.

דאס קען מעהר ניט טהאן ווי א פרוי. א מאן וואלט קוים דערלעבט די מינוט פון זיין פרוי'ס טויט, וואלט ער גלייך געשיקט נאך דער חברה קדישא.

* * *

די איינגענטהימער פון דער „טיטאניק" וועלען דארפען בעצאהלען 92 טויזענד דאלאר פאר די אומגעקומענע אויפ'ן שיף. אזוי האט גע'פסקנ'ט דער קאורט.

דאס מאכט אויס ביי 60 דאלאר פאר א מענשען. כ'לעבען זיי האנדלען א מציאה!

* * *

אין מאנטרעאל געהט יעצט אן א קאמפף געגען די שווארצע קאפאטניקעס, וועלכע לערנען אין די סקוהלס מיט גוואלד די אידישע קינדער די צאצקעדיגע געשיכטעס פון דער „היילינער בתולה" מיט איהר בן־אקעל.

אין די וויניפעגער אידען פרובט גאר ניט ארען וואס דער משומד שפיצער פערנארט די אידישע קינדער אין זיין קלייזעל.

* * *

מיר ווילען גלויבען אז די מאנטרעאלער אידען זאלען ארויס זיגרייך אין זייער קאמפף און דאס זאל אויך זיין דער ערשטער צייכען צו ארויסטערעבענען דעם משומד שפיצער'ען פון רעכטען מיטען הארץ פון דער וויניפעגער אידישער גאס.

אני מאמין.

פונ'ם לץ.

איך גלויב באמונה שלמה אז גאט ברוך הוא זיצט אין הימעל און מיר ליגען אין דער ערד.

איך גלויב באמונה שלמה אז די ערד האלט זיך אין איין רוקען און די מענשען אויף איהר זיינען פעררוקטע.

איך גלויב באמונה שלמה אז א סוהר וואס שטארבט ניט אנגעזעצטערהייט איז נעבעך אומגעקומען פאר דער צייט.

איך גלויב באמונה שלמה אז צו די עלעקשאנס וועט ניט זיין קיין מאנגעל אין קאנדידאטען, ליגענס און זלזולים.

איך גלויב באמונה שלמה אז די פיערטע דומא וועט אויך זיין א „רעכטע"...

איך גלויב באמונה שלמה אז אלעס איז — גאר ניט.

* * *

פונקען.

אמאל זעהט מען א מענשען העכער פון אנדערע דאדורך וואס ער שטעהט אויף א בערגעל מיסט.

עני חשוב כמת. נור זאל דער אריםאן האבען אזא דאגה מיט א דירה ווי א מת מיט א קבר.

קוילען אן אקס מוז מען האבען א שוחט: א מענשען — קען יעדער.

אז איינער פערזעצט דעם זייגער איז א סימן אז די צייט איז ביי איהם געלד.

„געלד איז אן עדעלע זאך", נור עפ"י רוב פאלט עס אריין אין גראבע הענט.

געלד צעהלען קען יעדער, זאגט די וועלט, נור אן ארימאן ניט.

* * *

וויצען.

זי זוכט א מיטעל

מר. קיערפול — איך האב נאך קיינמאל ניט געזעהן א מענש זאל האבען אזעלכע גרויסע אויגען ווי מיין פריינד ב., אלעס וואס ער זעהט וויל ער.

מרס. קיערפול — פיליכט וואלסטו איהם געציינט איינע פון אונזערע טעכטער?

דער ליריקער

— מיר איז געשעהן א גרויסער נס. דער „ליטעראַרישער העראלד" האט מיך אנגערופען דער „דייטשער וויקטאר הוגא".

— דו ביזט עס טאקע.

— גלויבסטו עס אויך אזוי?

— זיכער, מען קען דיינע געדיכטע ניט לעזען, אהנע אויסצורופען „לע מיזעראבעל".

* * *

לייכט דערקלעהרט

זוהן — פאטער, וואס איז דער אונטערשיעד צווישען א דיאלאג און א מאנאלאג?

פאטער — ווען צוויי פרויען רעדען איינע מיט דער אנדערער איז דאס א דיאלאג, ווען אבער א פרוי רעדט מיט איהר איינענעם מאן, אזוי איז דאס א מאנאלאג.

* * *

זי האט זיך אויסגערעדט

— לייקען דאך ניט, אז דו ביזט פערליעבט איבער די אויערען אין דעם אינזשעניער.

— אויף עהרע ווארט אז ניט, איך בעוואונדער בלויז זיין גייסט, זיינע קענטניסע און זיין גלענצענדע אונטערהאלטונגס גיפט, אבער..

— ווייסטו איבעריגנס דאס זיין פרוי איז פון אלטען אדעל?

— ווי? ער איז פערהייראטה? אזא לומפ!

גוט געזאגט

ספארט (אריינקומענדיג אין א קאנטרי האטעל און טרעפענדיג דעם באס זיצען ביים אויווען) — העללאָ, וואס זיצסטו דא אזוי ווי אן אלטע אידענע. בעוועג זיך אביסעל, איך וויל האבען א נאכטלעגער פאר א מאן און זיין פערד.

האטעל קיפער — וואו איז דער מאן?

פאָטאָגראַפער.

צו יעדען גאנצען אדער האלבען דאזען בילדער, בעקומט איהר זעקס פאסטיל קארדס בילדער פריי.

Smith's Art Gallery, 405 Selkirk Avenue

פענסאָן און שיללער

אָפּערען

גרויסע רעדוצירטע פרייזען אין שיפסקאַרטען.

פון ליבאווע נאך וויניפעג	$56.00
פון ראטהערדאם נאך וויניפעג	$54.50
פון אנטווערפען נאך וויניפעג	$54.50
פון פאריז נאך וויניפעג	$52.00

מיר שיקען די פאסאזשירען מיט די גרעסטע און שנעלסטע שיפען.

פרייזען פון געלד נאך אויסלאנד:

100 רובעל קאסט	$51.50
100 קראנען קאסט	$20.20
100 רומענישע פראנק קאסט	$19.55

מיר האָבען גרויסע סנעפס אין הייזער און לאָטס.

Fenson & Schiller

שיפסקאַרטען און ריעל עסטייט אָפיס.

854 Main Street — Phone St. John 162

כאַפּט אַריין אַ מציאה.

יעצט האבען פייפערהענגערס די בעסטע געלעגענהייט צו קריגען אלערליי וואהלפייפער צו זעהר א בילינער פרייז. אין מיין סטאק וואהלפייפער געפינען זיך די שעהנסטע דיזיינס. קומט און זעהט און איבערציינט אייך. אויך אלערליי פארב, גלאז און אלעס וואס פאדערט זיך צו פייפערהענגינג און פארבען.

M. Donner & Co. 847½ Main Street

WINNIPEG SAFE WORKS, Ltd.

איהר קריגט ביי אונז נייע און סעקאנד הענדיגע

סייפס פייער־קאַסעס און קעש רעדזשיסטערס

פרייזען מעסיגע. אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

די בעסטע קוואליטי. קומט זיך איבערציינגען.

50½ Princess St. Winnipeg, Man.

ב. מיללער און י. הורעוויטש

פיפעלס בוק סטאָרס

824 מיין סט. און 552 סעלקירק

פהאָן סט. דזשאָהן 143

לערענט די לאַנד און איהר שפּראַך.

מיר האבען אריינגעקראגען א סטאק פון אלערהאנד אידיש־ענגלישע און רוסיש־ענגלישע מעטהאדען, ווערטערביכער און בריעפענשטעלערס דורך וועלכע איהר קענט אין משך פון א קורצע צייט זיך אויסלערנען שרייבען, לעזען און רעדען ענגליש אהן דער הילף פון א לעהרער. מיר האבען אויך אלע לעהר ביכער פאר דער נייט־סקוהל. ווי רידערס, ספעלערס, גראמערס און אלע אנדערע סקוהל זאכען. אונזערע סטארס זיינען אפען יעדען טאג (אויך זונטאג) ביז 11 אוהר.

דער „איד" מופט אין 216 דאָפרין עוועניו.

נייעס.

באלקאנישע מלחמה אין פולען גאנג.

די האפנונג דאס דער שטרייט צווישען די באלקאנישע פעלקער און טערקיי זאל געסעטעלט ווערען אויף א פריעדליכען אופן איז שוין גענצליך פערשוואונדען: מאנטענעגרא, בולגאריען, סערביען און גריעכענלאנד שטרייטען מיט טערקיי.

די אפיציעלע קריעגס־ערקלעהרונג פון מאנטענעגרא האט שטארק ענטוישט די גראסמעכטע, וועלכע האבען געהאפט צו סעטלען דעם שטרייט דורך א אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ. יעצט, ווען די מלחמה איז שוין אפיציעל ערקלעהרט געווארען, וועט קיינער ניט וועלען הערען פון א פריעדליכע סעטעלמענט און דער שטרייט וועט מוזען אויסגעקעמפפט ווערען אויף דעם שלאכטפעלד.

בעריכטען פון דער טערקיש־מאנטענעגרישער גרענעץ ברענגען די נייעס פון גרויסע שלאכטען צווישען די טערקישע און מאנטענעגרישע ארמעען. אין סערביען און אין בולגאריען הערשט די גרעסטע בעגייסטערונג פיר דער מלחמה און עס איז אסברא אז צאר פערדינאנד פון בולגאריען וועט פערזענליך איננעהמען די קאמאנדע פון זיין ארמעע.

קאנסטאנטינאפאל איז יעצט אין קריעגס צושטאנד. די טערקישע רעגירונג האט נעכטען פראקלאמירט קריעגס געזעץ אין דער הויפט שטאדט. אלע פערד וואס האבען זיך געפונען אין שטאדט זיינען קאנפיסקירט געווארען פון די מיליטערישע בעאמטע און די גאנצע נאכט איז מען געווען בעשעפטיגט אין ארויסשיקען סאלדאטען צום קריעגספלאץ. די מיליטערישע בעאמטע האבען ארויסגעשיקט סאלדאטען אויף פיעלע פון די גריכישע שיפען וואס טערקיי האט לעצטע וואך פערכאפט. די גריכישע קאפיטאנען און מאנשאפטען פון דיעזע שיפען האבען פערלאזען זייערע פלעצער און האבען געלאנדעט.

בעלגראד, די הויפטשטאדט פון סערביען, איז יעצט אויך אונטער קריעגס־געזעץ. די סערבישע רעגירונג האט אפגעהאלטען אלע טריינס און בענוצט זיי פאר מיליטערישע צוועקען. די אייזענבאהן ווערט בעוואכט. אלע דערפער זיינען כמעט דעזערטירט, בלויז פרויען און קינדער און קראנקע מענשען זיינען אין דער היים. אלע געזונדע יונגע לייט זיינען אוועק צום מיליטער און די אלטע לייט בעשעפטיגען זיך מיט בעוואכען די אייזענבאהן און מיט פערשיעדענע אנדערע אויפגאבען.

אין בולגאריען פיהלט זיך די מלחמה גאנץ שטארק. די פרייזען פון לעבענסמיטעל זיינען געשטיגען מיט 100 פראצענט און מען קען מיט שווערינקייט קריגען ברויט אפילו אויף אזעלכע הויכע פרייזען. אלע געזונדע מענער האבען שוין אפגערייזט צו די מיליטערישע סטאציאנען און די בעגייסטערונג פיר א מלחמה איז גרויס.

עסטרייך שטעהט יעצט אויף דער וואך און האט שוין מאביליזירט פיער קארפוסען סאלדאטען ביי איהרע גרענעצען מיט טערקיי. עסטרייך איז אין סימפאטהיע מיט טערקיי און רוסלאנד איז אין סימפאטהיע מיט די באלקאנישע פעלקער, אבער קיינע פון זיי וועט זיך ניט ארייננמישען אין דער מלחמה.

גריכענלאנד האט צוריקגערופען איהר געזאנדטען פון טערקיי. די אפיציעלע קריעגס ערקלעהרונג פון גריכענלאנד, סערביען און בולגאריען ווערען ערווארטעט צו יעדען מאמענט. די געזאנדטע פון סערביען און בולגאריען, פערשטעהט מען, האבען שוין אויך ערהאלטען אינסטרוקציאנען אפצורייזען צוריק אהיים.

קעניג ניקאלאי האט היינט ארויסגעגעבען א פראקלאמאציאן ערקלעהרענדיג מלחמה געגען טערקיי. מען האט ערווארטעט דאס סערביען, בולגאריען און גריכענלאנד זאלען גלייך נאכפאלגען מיט עהנליכע קריעגס־ערקלעהרונגען.

דעפעשען פון דער טערקיש־מאנטענעגרישער גרענעץ מעלדען דאס דארט געהט יעצט אן א גרויסע שלאכט. די טערקען האבען צוריקגעשטויסען די מאנטענעגרישע סאלדאטען און מען האט יעצט ארויסגעשיקט נאך סאלדאטען.

מאנטאנעגרא האט א בעפעלקערונג ארום 230 טויזענד איינוואוינער, אבער אין קריעגסצייט מוז יעדער געהן אלס סאלדאט און זי קען דערפאר ארויסשטעלען איין ארמעע פון 50 טויזענד מאן.

בולגאריען קען אין קריעגס־צייט ארויסשטעלען ארום 200 טויזענד סאלדאטען, סערביען 200 טויזענד און גריעכענלאנד 50 טויזענד. דאס הייסט, בסך הכל קענען טערקיים פיער שונאים ארויסשטעלען א פעראייניגטע מאכט פון 500 טויזענד סאלדאטען. טערקיי קען אין קריעגס־צייט ארויסשטעלען ארום 905 טויזענד סאלדאטען.

וואס פיר א מדינה מאנטאנעגרא איז.

מאנטאנעגרא איז די קלענסטע מדינה פון אייראפא. איהר בעפעלקערונג איז ניט מעהר ווי דריי הונדערט טויזענד נפשות. דאס מיינט אז מאנטרעאל אליין האט מעהר ווי צוויי מאל אזוי פיעל איינוואהנער ווי זי איננאנצען. זי פערנעהמט א שטרעקע פון דרייסיג טויזענד ביז פופציג טויזענד. מאנטאנעגרא האט נעקראגען אין 1909 פאלקאמענע זעלבסשטענדינקייט. ביז דאן איז זי געווען מעהר אדער וועניגער אונטערוואַרפען צו טירקיי'ס אויבערהערשאפט. און אט דיעזע פיטשעגאנטשיקע טל־ומטל'שע מדינה'לע האט עס די ערשטע ערקלעהרט מלחמה נעגען טירקיי.

אסקוויטה וועגען די באלקאנען לאגע

אין א רעדע וואס דער ענגלישער פרעמיער האט געהאלטען אין ליידיבענק, סקאטלאנד, האט ער דערמאנט די יעצטיגע לאגע אויף די באלקאנען.

„שוין לאנג ווי דער אינטערנאציאנאלער הימעל איז געווען אזוי אנגעכמארעט אזוי ווי יעצט — האט ער געזאגט. — אבער די מעכטע זיינען זעהר פארזיכטיג און ארבייטען אין הארמאני ניט צו דערלאזען אזא שרעקליכען אונגליק ווי א מלחמה אויף די באלקאנען. דאס איז אזוי ווי ארייננווארפען א שוועבעלע אין א פאס פולווער."

די מאראל און דער מענשליכער „איד".

(שלוס פון זייטע 5).

ניגען — זאל רוהען; פאר וועמען „ארדנונג", אונטערטהעניגקייט און געהארכזאמקייט איז העכערם — זאל זיך אנטערוואַרפען. זאל ער נור בעשטימט וויסען, וואס איז זיין העכערס, זיין בעסערס, און דאן פאר קיין זאך ניט מורא האבען! דער מענש מוז צוריק געווינען זיין „איך" וועלכעס האט צוגענומען ביי איהם די קולטור פון דער „האנדעלסצייט", — אנדעריש קען ער ניט אויפלעבען, קען ניט בעשאפען א נייעם לעבען..

דער מענש וועט זיין גערעטעט ווען זיין מאראל וועט זיין: זיי ניט, ווי אלע איבריגע און פרעה זיך, ווען יעדער איינער וועט זיין ניט עהנליך צו אלע איבריגע.

דער זינן פון לעבען ליעגט אין דער פרייד, וואס איהר זיינט דאס, וואס איהר זייט.

דעם פלאץ פון דער טראדציאנעלער סטאדע־מאראל וועלכע איז דורכגענאטען מיט שקלאפעריי און ליגען וועט פערנעהמען א נייע מאראל.

געניסען פרייד פון אנדערענס אריגינאליטעט ניט נאכמאכענדיג איהם, וועט זיין דער צייכען פון דער נייער קולטור. שטרעבען צו דעם, בעשאפען אין זיך א פערזאן — דאס אז דער ריכטיגער זינן פון דעם לעבען.

מאנטרעאלער אידען פראטעסטירען געגען עוואנגליום אין די סקוהלס.

אין מאנטרעאל איז פאריגע וואך אפגעהאלטען געווארען א פראטעסט פון אידען געגען דעם צושטאנד, וואס עקזיסטירט אין די דארטיגע פראטעסטאנטישע סקוהלס וואו אידישע קינדער דארפען לערנען צוגלייך מיט אלע אנדערע דעם נייעם טעסטאמענט.

כמעט אלע אידישע קינדער וואס געהען אין די סקוהלס לערנען די קריסטליכע ביבעל. זיי זיינען דאס געצוואונגען צו לערנען, ווייל ווען זיי ענטזאגען זיך פערליערען זיי אסך „מארקס" און דאס קען זיי שאדען ביי די עקזאמינייטשאנס. — דאס בעסטע אידישע קינד, ווען עס זאל ניט לערנען דעם נייעם טעסטאמענט וועט קיינמאל ניט קריגען א סקאלער שיפ אדער אירגענד וועלכע אנדער אויסצייכנונג ביי די עקזאמינעס, ווייל עס וועלען פעהלען ביי איהם ביי הונדערט „מארקס".

אין פראטעסט האבען גענומען איינטייל מאנטרעאלער אידען פון אלע קלאסען, ראדיקאלען אזוי גוט ווי פרומע אידען.

מארמאנען אין קענעדא

ברענגענדיג מיט זיך צוואנציג נייע מיטגליעדער צו זייער גלויבען פון ענגלאנד זיינען איין און פופציג מארמאנען אנגעקומען אין מאנטרעאל.

דאס איז די גרעסטע צאהל וואס זיינען ווען עס איז געקומען קיין קענעדע. 48 פון זיי פאהרען פון דאנען דירעקט קיין סאלט לייק סיטי, אוטאה, און דריי פון זיי פאהרען קיין קארדסטאן דארטען צו מאכען פראפאגאנדא פאר זייער גלויבען. עס איז צו בעמערקען דאס שוין פון אנפאנג מאי, ווען די נאווינגיישאן סיזאן האט זיך געעפענט פאר 1912 האט א יעדע שיף מיטגעבראכט דרייסיג, פערציג מארמאנען. זיי האבען צו עטליכע ווייבער. — מעהר ווי 1000 מארמאנען צוזאמען מיט 200 נייע גלויבענסגענאסען זיינען דורכגעפאהרען מאנטרעאל און זיך צופאהרען אין די פעראייניגטע שטאטען און קענעדע.

30 יאהר פאר'ן פערזוך צו ערמארדען דעם קעניג

אנטאניא דאלבא וועלכער האט לעצטען מארטש געמאכט א פערזוך צו ערמארדען דעם איטאליענישען קעניג וויקטאר עמאנועל, איז פערמשפט געווארען צו דרייסיג יאהר שווערע ארבייט.

דער פעראורטהיילטער איז ניט א פול יעהריגער, דערפאר האט ער געקראגען א לענגערן טערמין.

„נאוואיע ווערמיא" גיט אונז ציון

די רוסישע אנטיסעמיטישע צייטונג „נאוואיע ווערמיא" איז ארויס מיט אן ארטיקעל וועגען די לאגע אין טערקיי אין וועלכען זי ערקלעהרט אז אויב א חלוקה וועט געמאכט ווערען פון טערקיי צווישען די גרויסמעכטע, וועלען אידען בעקומען ציון און וועלען דארטען קענען איינריכטען א יודענשטאאט אונטער דעם שוץ פון די גרויסמעכטע.

פון וואנען די „נאוואיע ווערמיא" האט גענומען דיעזע חכמה איז ניט בעקאנט.

ביילים וועט באלד בעפרייעט ווערען

בעריכטען פון רוסלאנד מעלדען אז ביילים דער קיעווער איד וואס זיצט צו ליעב דעם בלוט בלבול שוין איבער א יאהר, וועט אין קורצען בעפרייט ווערען.

א אידישער לארד מעיאר אין ענגלאנד

אין נארוויטש א גרויסע פאבריק שטאדט אין ענגלאנד, איז א איד מיט'ן נאמען סעמיועל עלקטעד געווארען אלס לארד מעיר.

די רעדאַקציאָן פון איד מופט אין 216 דאפרין עוועניו

וואו עס ווערט איינגעפיקסט אַ גרויסע פרינטינג שאַפּ מיט די נייעסטע און מאָדערנע מאַשינען

The ISRAELITE Publishing and Printing Co.
216 Dufferin Avenue.
Phone St. John 2213.

אין די טהעאַטערע.

אין וואקער טהעאַטער.

נעקסטע וואך שפיעלט די בעוואוס־טע גילבערט און סילעוואן פעסטיוואל קאמפאני און וועט אויפפיהרען אין די וואקער טהעאטער פיער פון די גרעס־טע קאמיק אפעראס: „דהי מיקאדא", „דהי פירייטס אף פענזאנס", „פיישענס" און „ה. מ. ס. פינעפאר". די קאמפאני בעשטעהט פון 90 ארטיסטען, צווישען זיי בעוואוסטע טאלאנטען.

אין דער קאמפאני, וואס איז גע־שיקט פון דער וו. א. ברויד קא. אויף 2 וואכען נעמען אנטייל: דע וואלף האפ־פער, בלענטש דופיעלד, יודושין קאוו־לעס, דזשארדזש מעקפארליין, קייט קאנדאן, ארטהור אלדרידזש, וויאלא דזשילעט, ארטהור קונינגהאם און לו־איזע בארטהעל. מיט זיי דער כהאר און ארקעסטער פון דעם קאסינא טהעא־טער אין נויארק.

ז. בארנעט וועט אויפטרעטען אין די וואקער טהעאטער פיער מאל, אנפאנ־גענדיג פון מאנטאג דעם 28טען אקטא־בער אין דער גרויסער מיוזיקאל קאמע־דיע „דעי רעד ראוז".

דיזע קאמעדיע „דהי רעד ראוז" איז פול מיט פראכטפאל שעהנע מיוזיק, מיט קונציגע טענץ. דער כאהר פון די זינגערס און זינגערינס וועט איבעררא־שען דאס פובליקום.

אין די אבענדען נאוועמבער דעם 1טען און דעם צווייטען וועט אין די וואקער טהעאטער אויפטרעטען מיס ע. נעלסאן אין „די בארבער אף סעוויל" און דהי סעקרעט אף סוזאן".

אין וויניפעג טהעאַטער.

פון מאנטאג אבענד שפיעלט זיך אין וויניפעג טהעאטער מיט דער מיטוויר־קונג פון די פראמינענטע שוישפיעלער „דהי מען אן דהי באקס".

די גאנצע נעקסטע וואך וועט זיך שפיעלען „דהי ראוזערי".

די קאמפאני איז רייכער געווארען מיט איינינע נייע טאלענטע, אלע גוט בעוואוסטע אין זייער ליין. מר. טהויר־סטאן האל וועט זיין דער לידינג מאן און פרענסיס בראנדט וועלכע האט פערענדיגט א סיזאן אין בראקטאן, מאס. וועט זיין די נייע לידינג ליידי. די איבעריגע זיינען טש. קארוועך און דזשיימס העסטערן וואס זיינען ביידע שוין דא געוועזן מיט זעקס יאהר צוריק.

טיטס ווערען יעצט שוין פערקויפט און סיזאן ארדערס ווערען אנגענומען אין באקס אפיס.

מאטינעס וועט אין די וויניפעג גע־שפיעלט ווערען יעדען דינסטאג, דא־נערשטאג און שבת.

אין עמפרעס טהעאַטער.

דאָס עמפרעס טהעאַטער אַנאָנסירט איבעראַל אַז דאָס איז דאָס איינציגע פלאַץ וואוהין אַלע געהען. און דאָס איז גאנץ ריכטיג. דען דאָס איינציגע טהעאַטער וואו מען קען זיך אַמוזירען גרויסארטיג איז די עמפרעס טהעאַטער וואו אַלע וואָך איז אַ רייכע פראָגראַם פון די בעסטע אַרטיסטען אויף דער וואָדעוויל ביהנע. דאָס עמפרעס טהע־אַטער געווינט אַלע וואָך, אַלע טאָג נייע סימפאַטייזער און פּאַטראָנייזער. דען מען ווייס איבעראַל אַז די עמפרעס בעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען איהרע בעזוכער אויף'ן בעסטען אופן. נעהט איין מאָל אין די עמפרעס און איהר פערבלייבט איהר שטענדיגער פּאַטראָנייזער.

אויף נעקסטע וואָך האט די עמפרעס פאַר אייך אַ זעהר רייכע פראָגראַם. זעהט דעם אַדווערטייזמענט אין דיזער צייטונג און איהר וועט זיך איבערצייגען אין די ריכטיגקייט. אין די עמפרעס ווערט געשפיעלט דריי מאָל טעגליך.

אין די סטאַרלענד.

די סטארלענד האט בעוויזען א גוטע סעריע פון אידישע דראמאס לעצטען מאנטאג אין „דהי פעדלערס פיינד". דאס איז געווען א בילד וואס האט גע־צייגט בעשיינפערליך דאס וואהרע לע־בען פון די אידען. עס ציינט דעם אי־דען ווי ער דארף ניט זיין ביי די פרעמ־דע. דאס איז א הויפט בעליעבטער און א ברייט העדציגער מענש.

די סטארלענד אדווערטייזט יעצט אן אנדער אידישע דרמא וואס וועט באלד געציינט ווערען, מיט'ן נאמען „ליאה דהי פארסייקין". דאס איז פערשפרע־כענד צו זיין אינטערעסאנטער ווי די דראמא „דהי פעדלערס פיינד".

קווינס טהעאַטער.

פרייטאג אבענד דעם 18טען אקטאבער ווערט געשפיעלט

געלד, ליעבע און שאַנדע

שבת אבענד דעם 19טען אקטאבער ווערט געשפיעלט

זעליג איציק דער כליזמר

דינסטאג אבענד דער 22טען אקטאבער ווערט געשפיעלט

די ברידער לוריאָ

אין 4 אקטען, פון יעקב גארדין. די מאדאם ריינהארד וועט זיך אויס־צייכנען אין אלע פיעסען.

Columbia Theatre

מיין סטריט, נעבען לאגאן.

פיינסטע קלאס פהאָטאָ פלעים.

פראכטפאלע מיוזיק

ביי 7 אינסטרומענטאליסטען.

אפען פון 11 פ״ה ביז 11 אבענד.

פיאַנאָס פון די בעסטע קוואליטעט

סאָל איידזשענטס

טשיקערינג	היינים
נעיב	בעלל
גאורלעי	שערלאק מענינג

ביי אונז איז צופריעדענהייט פונ'ם קונה די גרעסטע פיטשור ביי יעדער פערהאנדלונג; און דאס קענען מיר פערזיכערען נור ווען מיר פערקויפען ווארע פון גוטער ווערטה.

אין פלייער פיאנאס רעפרעזענטי־רען מיר די בעוואוסטע

GOURLAY ANGELUS LINE

דא זיינען אינסטרומענטען בעריהמט אין דער וועלט פאר זייער אויסצייכנונג. יעדער ־־ א לידער אין זיין קלאס. יעדער האט אין משך זיך ערוואָרבען פאפולארי־טעט; זייער ווערטה איז אונצווייפעלהאפט. די מאנופעקטשורערס גאראנטירען און אונזער אייגענע בעגלייטען יעדען אינסטרומענט. אן אונפערגלייכליך ווערטה ער־ווארטען אייך דא. שנעלע איבערצייגונג יעדען נאכפרעגער. מיר פערקויפען אויף לייכטע אויסצאהלונגען: פיאנאס פון $250, $300, $350, $400, $450 און $550. פלייערס $550, $650, $750, $850, $950. געניצטע פיאנאס $75, $100, $150 און מעהר

אייערע פיימענטס ווערען ניט גענומען אין צייט פון סטרייק, קראנקען פאל, אדער ווען איהר זייט ניט בעשעפטיגט.

WINNIPEG PIANO CO.

295 פארטידזש, וויניפעג. מאניטאבא האל: נעבען פעירוועטהערס

The Walker — Canada's Finest Theatre

עס שפיעלט זיך יעצט און די גאנצע נעקסטע וואך

דהי גילבערט ענד סוליוואַן פעסטי־וואַל קאַמפּאַני

פון קאסינא טהעאטער נויארק

דע וואלף האפפער

בלאנשע דופיעלד	יודושין קאולעס
דזש. מעקפארלאן	וויאלא דזשילעט
קייט קאנדאן	ארטהור קונינגהאם
ארטהור אלדרידזש	לואיזע בארטהעל

דער ארקעסטער און כאהר פון נויאר־קער קאסינא טהעאטער אין די גרויסע קאמיק אפעראס

די לעצטע דריי טעג פון דער וואך

ה. מ. ס. פינאַפאור.

מאנ. און דינ. אבענד און מיט. מאטינע

„פיישענס".

מיטוואך, דאנערשטאג, פרייטאג אב.

די פירייטס אף פענזענס

שבת מאטינע „דהי מיקאדא".

אב. $2 ביז 25 סענט, מאט. $1.50 ביז 25 ס.

WINNIPEG THEATRE

היינטיגע וואך ווערט געשפיעלט

דהי מען אן דהי באקס.

אין דער פיעסא וועלען אנטהייל נעה־מען די פראמינענטע שוישפיעלער און

מר. טהוירסאן האל און מיס פרענסיס בראנדט

אין די הויפט ראלען.

נעקסטע וואך וועט געשפיעלט ווערען

„דהי ראָזערי".

טיקעטס איז שוין צו בעקומען. אויך סיזאן ארדערס ווערען אנגענומען אין באקס אפיס.

Empress

PORTAGE AVE. EAST

WHERE EVERYBODY GOES — DIRECTION SULLIVAN & CONSIDINE

פון מאנטאג 21 אקטאבער 3 פארשטעלונגען טעגליך: 3 אוהר נ. מ., 8 אוהר און 9,30 אב. א דאלאר שאו פאר 10 ביז 35 סענט

דער נויארק היפאדראם היט די (7) פיקהאני טרופע א סענסאציאנעלע קאמפאני

בעני נעלהארד ענד בערטי הערן אין דעם פארס „אָן ענד אָף"

יוראפס גרעסטער סענסיישאן לינד א פראכטפאלער דענסינג ספעקטאקל

דער זינגער מאנאלאגיסט מילט ארנסמאן

א גרויסארטיגער מיוזיקאל עסעמבעל „דהי טהרי לאַ ריפאס"

עמפרעס קאפ, שעהנע בילדער. עמפרעס ארק., מוזיק די גאנצע צייט.

פרייזען: אבענד 10, 20, 25 און 35 סענט, מאטינע 10, 15 און 25 סענט.

דאָס לאַנד פון שטערן.

פאטראנייזט דאס טהעאטער. זייט אונזערע פריינד.

די בילדער זיינען די בעסטע און ווערען געוויזען פריהער איידער אירגענד וואו.

אין גיכען קומט

„ליאָה דהי פאָרסייקין".

א גרויסע אידישע דראמא.

STARLAND.

ROYAL Theatre.

אונטער א נייע מענעדזשמענט. שעהנסטע בילדער, די נייעסטע סאנגס, בעקוועמער פלאץ

פראגראם געביטען דריי מאל א וואך.

Miss F. WERIER

פראקטישע אקושארקע

דיפלאמירט און פראקטיצירט אין רוסלאנד.

661 Manitoba Ave. Phone St. John 2086

אין „איד", 216 דאפרין עוועניו, ווערט געמאכט אלערליי פרינטינג צו מעסיגע פרייזען.

יעצט איז די צייט אין זיינען צו האבען

פוטער, פעל און פעלצוואַרג.

שרייבט אונז אצינד. וועלען מיר אייך שיקען טעגס און פרייז ליסטס „סי", ווייל מיר ווילען האבען אייער נאמען אויף אונזער מיילינג ליסט. פליעז, גיט אונז אייער אלטען אדרעס צוזאמען מיט'ן נייעם.

צו קריגען לויט דעם מארקעט פרייז.

261—

PIERCE FUR Co. Ltd. 211 Pacific Avenue. Winnipeg, Man.

דזש. א. גאָרדאָן עלעקטריק קאָמפּאַני

האבען אריינגעמופט אין זייער נייעם בלאק, נעבען יוניאן בענק, קארנער סאלטער סט. און סעלקירק עוועניו, מיט א פולען סטאק אימפארטירטע פיקטשורס, מאָטאָרס און ז. וו. בעראטהונג פאר קראפט און ליכט ווערט געגעבען. אפען אין אבענד.

407 סעלקירק עוועניו — פהאן סט. דזשאהן 1354

Geo. A. Gordon Electric Co.

41 Geo. A. Gordon, Prop.

ספעשיל נאטיס צו שניידערס און פאריערס.

איך האב גראדע ערהאלטען מיין פאל סטאק אין פערזיאן לאמסקינס און אטטערס. די לאמס אימפארטיר איך זעלבסט דירעקט פון יוראפ און זיינען שעהנע סחורה און ביים גלייכען פרייז. די אטטערס האב איך אין נאטירליכע קאלארס און אויך געבלענדעט אויף פערשיעדענע פרייזען. קומט גלייך און קלויבט אויס וואס איהר ברויכט.

R. S. Robinson — Importer and Exporter of Raw and Dressed Furs. 171 James Street, East. Phone Main 2311

Over Land House Furnishing Coy.

קארנער מיין און אלעקסאנדער עוועניו.

ווארע פון בעסטע קוואליטעט פערקויפען מיר אייך אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

262— זעהט זיך מיט אונז בעפאר איהר קויפט.

אָווער לענד האַוז פארנישינג קאמפּאַני.

וויכטיג.

דער ווינטער קומט אָן. די זיכערע און גוט בעקאנטע

פאַר מאַנופעקטשורערס ריטשבאָרט, קאַלמאָן און קאָ.

זיינען יעצט פערטיג מיט א גרויסען סטאק וואס ענטהאלט אלעס אין פוטער און פעל צו די הויפט מעסיגע פרייזען. פוטער געמאכט צו ארדער און איבערגעארבייט אין א קורצע צייט. דער סטייל און די ארבייט זיינען איבערראשענד. קומט און איבערצייגט זיך.

121()

288—290 וויליאַם עוועניו — פהאָן גערדי 416

וויכטיגע נייעס פאַר דזשאָנק פעדלער.

אויב איהר ווילט מאכען מעהר מיט 5 ביז 10 דאלאר א וואך פון אייער סחורה, זאלט איהר טרייען האנדלען מיט מיר.

פאלגענדע פרייזען צאהל איך:

קעסט 75 סענט א קונדערט.

סטאוו פלייט 55 סענט א הונדערט.

ראט אייזען 40 סענט א הונדערט.

לעד 4¼ סענט א פונט.

רעגס 80 סענט א הונדערט.

אויך ווערט פערלאנגט א מיידעל אדער א באי אלס סטענאגראפער. גוטע ווידזשעס צום ריכטיגען מאן.

אייך ווערט פערלאנגט גוטע און פלייסיגע ארבייטער.

כ. שראַגגע

קאר. פרינצעס און סוטערלאַנד

ווייכטיגע נייעס.

די דאָמיניאָן און נויאָרק סטאָר טיילאָרינג קאָמפּאַני

מאכט אויפמערקזאם אז אנהויבענדיג מאנטאג דעם 21טען אקטאבער וועלען זיי מאכען

אַ סייל אויף אַלע סחורות

וואס עס געפינט זיך ביי זיי אין סטאר. א סוט פאר וועלכען איהר האט גע־צאהלט 35 דאלאר קענט איהר יעצט קריגען פאר 25 דאלאר. ארבייט און סטייל גאראנטירט. בענוצט זיך מיט דער זעלטענער געלעגענהייט, ווייל דער סייל איז נור אויף א קורצער צייט.

533 Ellice Ave. Phone Sherbrooke 1980

רייטס פאַר אַדווערטייזמענטס אין „איד"

פאר איין מאל 50 סענט פער אינטש

פאר א מאנאט 40 סענט פער אינטש

פאר יעהרליכע 35 סענט פער אינטש

אויף דער 1טער פיידזש 75 ס. א אינטש

אויף דער 1טער פיידזש יעהרליך 50 ס.

קהל'שע אנאנסען 25 און 30 ס.

דער „איד" מופט אין 216 דאַפרין.

די היבּרו יונייטעד טשאַריטים

וועט האלטען

אַ מאַסס מיטינג

אין תפארת ישראל שוהל

קאר. פאוערס און מאניטאבא עוועניו

זונטאג, 20טען אקטאב.

אום 2 אוהר נ. מ.

קומט אלע אין מאסען.